

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

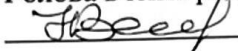
Факультет соціально-гуманітарних технологій та менеджменту

Кафедра мовної підготовки та соціальних комунікацій

Затверджено

Вченою радою факультету соціально-
гуманітарних технологій та менеджменту
протокол від « 15 » 02 2022 № 4

Голова вченої ради Факультету

 Н.І. Зикун

Методичні рекомендації
до проведення практичних занять
з навчальної дисципліни «Друга іноземна мова (німецька)»
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
(денної та заочної) форми навчання
галузь знань 03 «Гуманітарні науки»
спеціальність 035 «Філологія»
ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно)»
статус дисципліни: обов'язкова

Ірпінь – 2022

Методичні рекомендації складені на основі робочої програми навчальної дисципліни «Друга іноземна мова (німецька)», затвердженої Науково-методичною радою Університету від 20.01.2022, протокол №2

Укладач:

Шапошник Г. Г., викладач кафедри мовної підготовки та соціальних комунікацій

Рецензенти:

Л.В. Волкова, доцент, кпед.н., доцент кафедри мовної підготовки та соціальних комунікацій

Л.В. Чайка, доктор філологічних наук, доцент професор кафедри правничої лінгвістики

Розглянуто і схвалено кафедрою мовної підготовки та соціальних комунікацій протокол від «18» 01 2022 № 5

Завідувач кафедри

Т.С. Гиріна, д.н.з соціальних комунікацій, доцент, професор кафедри мовної підготовки та соціальних комунікацій

ЗМІСТ

1. Передмова.....	4
2. Ціль та мета	5
3. Пояснення за розділами та темами навчальної дисципліни	6
4. Методика організації основних видів мовленнєвої діяльності.....	8
4.1. Навчання аудіювання	8
4.2. Навчання говоріння.....	10
4.3. Навчання читання	14
4.4. Навчання письма.....	23
4.5. План проведення практичного заняття	27
5. Перелік контрольних питань.....	36
6. Тематика завдань для поглибленого вивчення курсу.....	37
7. Рекомендована література	38
7.1. Основна	38
7.2. Допоміжна	38
7.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті.....	39
7.4. Міжнародні видання	40

ПЕРЕДМОВА

Методичні рекомендації до проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Друга іноземна мова»(німецька),

складені на основі робочої програми навчальної дисципліни «Друга іноземна мова»(німецька) для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.04 «Германські мови та літератури (переклад включно)», затвердженої вченою радою Навчально-наукового інституту гуманітарних наук у 2019 році, яка передбачає комплексну реалізацію практичної, розвиваючої, загальноосвітньої та виховної цілей під час навчання іноземної мови.

Курс «Друга іноземна мова»(німецька) є необхідною складовою частиною вивчення курсу базових філологічних дисциплін для бакалаврів за спеціальністю «Філологія». Він надає можливість сформуванню практичних навичок вільного володіння усною та письмовою німецькою мовою, підвищити філологічну компетенцію шляхом вдосконалення навичок використання практичної граматики, втілення теоретичних знань з фонетики, лексикології, порівняльної стилістики на практиці, поширення загального та міжкультурного кругозору студентів, поповнення словникового запасу через ознайомлення з художніми текстами та текстами мас медіа загальноосвітньої і популярної тематики.

Курс «Друга іноземна мова»(німецька) розрахований на студентів 1-4 курсів навчально-наукового інституту гуманітарних наук, спеціальності «Філологія». Оволодіння видами мовленнєвої діяльності здійснюється через послідовне й системне формування у студентів 1-4 курсів відповідних практичних вмінь та навичок.

Теми практичних занять з навчальної дисципліни «Друга іноземна мова»(німецька) відповідають навчальному плану підготовки бакалаврів за спеціальністю 035 «Філологія» і є необхідною складовою частиною вивчення німецької мови. Вони дають можливість практичного оволодіння німецькою мовою в різних видах мовленнєвої діяльності та збільшити лексичний запас студента.

Навчання здійснюється на основі діяльнісно-орієнтованого підходу відповідно до вимог Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти. Реалізація цього підходу у навчальному процесі з іноземної мови означає, що формування і розвиток іншомовних навичок і вмінь студентів відбувається шляхом і завдяки виконанню ними мовленнєвих дій в межах видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо).

Під час організації процесу навчання враховується, що формування іншомовної мовленнєвої компетенції, переслідуючи визначені програмою цілі, має свої особливості на кожному етапі навчання. На першому етапі удосконалюються мовленнєві навички та розвиваються мовленнєві вміння, а також здійснюється підготовка студентів до оволодіння навичками та вміннями іншомовного спілкування, необхідними в сфері майбутньої професійної діяльності. На другому етапі відбувається інтенсивна робота з навчання письмової комунікації (читання оригінальної літератури, написання анотацій, рефератів тощо) та усній комунікації (монологічне та діалогічне мовлення) фахової спрямованості.

Навчальні цілі для кожного рівня володіння мовою є типовими за характером. Вони включають у себе професійні комунікативні компетенції, які складаються із загальних мовленнєвих навчальних умінь, мовних знань, соціолінгвістичної та прагматичної компетенцій.

Практичні заняття курсу «Друга іноземна мова»(німецька) передбачають:

- комплексне викладання різних аспектів німецької мови;
- послідовність викладення матеріалу та поступове ускладнення навчального матеріалу та тематики;
- різноманітність та адекватність типів вправ, завдань і видів роботи, які базуються на ньому;
- роботу з різноманітним автентичними матеріалами на всіх курсах.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з 5 навчальних модулів та 10 змістових модулів, тематика яких представлена у структурі навчальної дисципліни.

Крім роботи з базовими навчально-методичними комплексами, пропонується опрацювання додаткових джерел зазначених у переліку літератури.

2. ЦІЛЬ ТА МЕТА

Метою практичних занять з навчальної дисципліни «Друга іноземна мова» (німецька) є практичне володіння всіма видами мовленнєвої діяльності німецькою мовою на рівні не нижче С1 (читання, усне мовлення, аудіювання та письмо) за шкалою Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. У процесі досягнення цієї мети студенти мають одержати достатній рівень комунікативної компетенції, яку складають мовленнєві вміння, сформовані на основі мовних, комунікативно-пізнавальних, мовленнєвих ділових навичок, а також підготовку до подальшої самостійної роботи з мовним матеріалом для забезпечення освітніх запитів і гармонійного поєднання навчального процесу та наукової діяльності. Практичні заняття з іноземної мови спрямовані на формування професійної комунікативної компетенції, яка розглядається як мовна поведінка, що є специфічною для академічного і професійного середовища. Мовна поведінка вимагає набуття лінгвістичної компетенції (мовленнєвих умінь та мовних знань), соціолінгвістичної та прагматичної компетенцій, що є необхідними для виконання завдань, пов'язаних з навчанням та роботою. Розвиток комунікативної компетенції відбувається відповідно до здатності студентів навчатися, їх предметних знань та попереднього досвіду, і здійснюється в межах ситуативного контексту, пов'язаного з навчанням і спеціалізацією.

Основні складові навчального процесу:

- засвоєння широкого словникового запасу вільно і правильно спілкуватися іноземною мовою (з дотриманням усіх фонетичних, лексико-граматичних, стилістичних норм) у різних ситуаціях повсякденного і професійного спілкування в усній та письмовій формі;
- формування всіх аспектів іншомовної комунікативної компетенції, оволодіння загальноповсякденною та термінологічною лексикою, граматику німецької мови, набуття навичок читання та усного і письмового перекладу, вміння розуміти німецьку мову як при безпосередньому спілкуванні, так і у аудіозапису, діалогічно та монологічно спілкуватися в межах тем, зазначених програмою; робота з текстами навчального посібника та додатковими оригінальними текстами за тематикою модуля та за фахом;
- розуміння на слух автентичного мовлення;
- систематизація граматичного матеріалу, необхідного для навчання професійного спілкування;
- формування у студентів необхідних для нового ступеню мовної свідомості навичок та умінь, плюрилінгвізму та плюрикультуралізму; удосконалення навичок академічного письма та ділової переписки.

В основу даних методичних рекомендацій покладено процес розвитку та удосконалення мовленнєвих умінь студентів. Метою рекомендацій є організація ефективної навчальної та методичної роботи щодо оволодіння студентами уміннями повного розуміння текстів фахової тематики; розуміння довготривалого іноземного мовлення; формування спроможності здійснювати усне монологічне і діалогічне мовлення; писати листи, анотації, доповіді; перекладати оригінальні тексти різної тематики.

Процес навчання іншомовного мовлення передбачає навчання чотирьох видів мовленнєвої діяльності: читання, говоріння, аудіювання та письму. Зазначені види мовленнєвої діяльності тісно взаємопов'язані і їх навчання ведеться комплексно.

3. ПОЯСНЕННЯ ЗА РОЗДІЛАМИ ТА ТЕМАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1.

1.1. Змістовий модуль 1.

Тема 1. Вступний корективний курс. Особистісна інформація.

Я, моя сім'я та друзі. Родинні зв'язки. Опис зовнішності та характеру людини.
Робота та професії. Розпорядок дня.

Тема 2. Свята та традиції (в Україні та німецькомовних країнах). Дозвілля та інтереси молоді (в Україні та німецькомовних країнах).

Види житла(в Україні та німецькомовних країнах). Опис інтер'єру будинків.
Облаштування та прибирання квартири.

Граматика:Теперішній час. Заперечення. Рахунок до 100

Фонетика:Інтоніяція у простому розповідному реченні та у спеціальних питаннях

1.2. Змістовий модуль 2.

Тема 3. Пори року та погода. Клімат України. Прогноз погоди.

Навколишнє середовище та його захист.

Граматика: Наказовий спосіб дієслів. Теперішній час дієслів.

Фонетика:Наголос у простих ,складених та інтернаціональних словах

Тема 4. Переваги та недоліки життя у місті та в селі. Моє рідне місто(село).

Міський транспорт. Екскурсія містом. Правила дорожнього руху. Пересування по місту та роз'яснення маршрутів

Граматика:Іменник:рід іменника. Означений та неозначений артикль

Фонетика:Довгі та короткі звуки.

Модуль 2.

Змістовий модуль 3.

Тема5. Продукти харчування. Що ми їмо. Приготування їжі. Культура харчування та здорове харчування.

Граматика:Множина іменників. Відмінювання.

Тема 6. Українська кухня. Кухні світу. Місця громадського харчування. В ресторані Граматика:Кількісні та порядкові числівники. Спеціальні питання

Фонетика: Дифтонги *ei, eu, ai*.

Змістовий модуль 4.

Тема7. Види магазинів. Ціни та гроші у продовольчому магазині.

Граматика:Теперішній час дієслів з відокремлюваними та невідокремлюваними префіксами.
Порядок слів у питальних реченнях.

Тема 8. Покупка одягу та взуття. Що ми носимо. Непродовольчі товари.

Вибір подарунку.

Граматика:Часові форми дієслова(активний стан).

Модуль 3.

Змістовий модуль 5.

Тема 9. Найкращий відпочинок- подорож. Подорож до Німеччини.

Географічне положення ФРН. Берлін- столиця Німеччини. Архітектура міста.

Граматика:Модальні дієслова. Прийменники

Граматика:Займенники. Відмінювання.

Тема 10. Україна на географічній карті. Київ- столиця України. Найвидатніші пам'ятки культури.

Граматика: Структура речення з модальними дієсловами.

Змістовий модуль 6.

Тема 11.Мистецтво. Театр. Кіно. Відвідування музею. Живопис. Скульптура.

Мій улюблений художній твір.

Граматика: Наказовий спосіб дієслів.

Тема 12. Музика. Класична та сучасна музика в житті молодого людини.

Граматика: Часові форми дієслова (пасивний стан).

Модуль 4.

Змістовий модуль 7.

Тема 13. Спорт. Види спорту. Заняття спортом та здоровий спосіб життя.

Граматика: Прикметник. Відмінювання. Ступені порівняння прикметників та прислівників.

Тема 14. В лікарні. Візит до лікаря.

Граматика: Infinitiv в німецькій мові.

Змістовий модуль 8.

Тема 15. Книги. В книгарні. Значення читання книг для молоді.

Граматика: Інфінітивні звороти.

Тема 16. Видатні німецькомовні письменники сучасності. Видатні перекладачі німецькомовної прози та поезії.

Граматика: Зворотні дієслова. Відмінювання.

Модуль 5.

Змістовий модуль 9.

Тема 17. Освіта. Вища освіта в Україні та ФРН.

Граматика: Синтаксис. Просте та складне речення.

Тема 18. Мій університет.

Граматика: Складносурядні та складно підрядні речення.

Змістовий модуль 10.

Тема 19. Митні та прикордонні формальності. Обмін грошей.

Граматика: Види підрядних речень.

Тема 20. Німецькомовні країни: Австрія, Швейцарія, Ліхтенштейн.

Граматика: Словотвір в німецькій мові.

4. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ВИДІВ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

4.1. Навчання аудіювання

Аудіювання – це основне джерело мовних знань і важливий засіб мовленнєвої практики. Аудіювання поширює потенційні можливості використання навчального тексту: він стає джерелом інформації за обраним фахом, а також засобом оволодіння іншомовним матеріалом, стимулом для розвитку професійного мовлення.

Аудіювання та говоріння – це дві сторони усного мовлення. Без аудіювання не може бути нормального говоріння. Разом з тим аудіювання як вид мовленнєвої діяльності є відповідно автономним (наприклад: слухання лекцій, доповідей, радіопередач).

Згідно з програмними вимогами студенти повинні сприймати на слух під час безпосереднього спілкування і в звукозапису тексти, побудовані, головним чином, на

знайомому лексичному і граматичному матеріалі, обсяг тексту 2000-2500 др. зн., темп мовлення нормальний.

Матеріал для аудіювання складають фрагменти доповідей, дебатів, лекцій, бесід, радіо- та телепередач, телефонних розмов, що за темою пов'язані із спеціальністю.

Навчання аудіювання або розуміння мови на слух передбачає виконання студентами вправ на формування спеціальних навичок сприйняття мовленнєвих вправ та подальшу роботу з аудіотекстом.

Викладач може запропонувати наступні види мовленнєвих вправ:

1. Прослухайте текст та дайте відповіді на запитання.
2. Прослухайте текст та підберіть до нього заголовки.
3. Прослухайте текст та передайте його зміст двома-чотирма реченнями.
4. Прослухайте текст та розмістіть пункти плану належним чином.
5. Прослухайте діалог і коротко передайте його зміст.
6. Складіть план висловлювання тощо.

Наявність комп'ютерних класів дає можливість пропонувати диференційовані завдання до одного й того ж аудіотексту. На виконання одного й того ж завдання відводиться однаковий для всіх час. Навчальна група залежно від кількості завдань до аудіотексту поділяється на дві-чотири підгрупи.

Вся робота з аудіотекстом в умовах комп'ютерного класу складається з трьох етапів: передтекстового, текстового та післятекстового.

Передтекстовий етап передбачає зняття мовних труднощів аудіотексту (контроль розуміння найважливіших речень, аналіз значень окремих слів, фраз).

На даному етапі рекомендується виконати наступні види роботи:

1. Введення нових слів, їхнє пояснення.
2. Аудіювання в реченнях найважливіших слів та граматичних структур.
3. Робота з найскладнішими граматичними структурами.

Текстовий етап включає прослуховування всього тексту.

Студентам пропонуються наступні види роботи:

1. Твердження.
2. Перефразування.
3. Відповіді на запитання.

На післятекстовому етапі варто виконати:

1. Складання плану переказу.
2. Стислий диференційований переказ.
3. Монологічні висловлювання за темою тексту.

Зразок

I. Hörverstehen. Text "Heimat"

Ihr ganzes Leben wohnt Semra in Hofolding bei München. Heimat hat für Semra eine ganz andere Bedeutung als für ihre deutschen Freunde, weil Semra Türkin ist. Ihre Eltern sind vor dreißig Jahren in die Bundesrepublik Deutschland gekommen. Semra und ihre drei jüngeren Geschwister sind in München geboren. "Istanbul ist meine Heimat, weil da alle meine Verwandten in der Nähe sind. Familie ist in der Türkei viel wichtiger als in Deutschland. Meine Cousinen sind gleichzeitig Schwestern und Freundinnen für mich. Ich werde zwar streng erzogen, aber wenn unsere Familie in den Ferien in der Türkei ist, fühle ich mich dort viel freier", sagt Semra mit bayrischem Akzent. Wenn Semra in Istanbul ist, schreibt sie Briefe an ihre Freundinnen in Deutschland. "Bayern ist auch meine Heimat. Ich habe so viele Freunde. Ich mag sie. Und ich fühle mich wohl in unserem kleinen Ort." In Istanbul vermisst sie Bayern, in Hofolding die Türkei. Heimat ist ein schweres Wort für Semra. Das sieht man auch in der Sprache. Mit dem Vater spricht sie Türkisch, mit der Mutter mal dies, mal das, mit den Geschwistern nur Deutsch. Später möchte sie in der Türkei leben, als Lehrerin türkische Kinder in Deutsch unterrichten. Und weil die Familie für Semra so wichtig ist, kann sie die

Heimat so eindeutig beschreiben: "Heimat, das ist, wenn wir abends alle Tee trinken, an Papas selbstgemachten Tischen".

Hören Sie den Text "Heimat" und entscheiden Sie, ob die folgenden Aussagen richtig (R) oder falsch (F) sind.

1. Ihr ganzes Leben wohnt Semra in Dresden.
2. Semra ist Türkin.
3. Semra und ihre drei Geschwister sind in München geboren.
4. Heimat hat für Semra eine ganz andere Bedeutung als für deutschen Freunde.
5. Semra wird nicht so streng erzogen.
6. Semra schreibt Briefe an ihren Vater in Deutschland.
7. In Deutschland hat Semra viele Freunde.
8. In Istanbul vermißt sie die Türkei, in Hofolding Bayern.
9. Heimat ist ein leichtes Wort für Semra.
10. Später möchte sie in der Türkei leben, als Lehrerin türkische Kinder in Deutsch unterrichten.

II. Beantworten Sie die Fragen:

1. Warum hat Heimat für Semra eine ganz andere Bedeutung als ihre deutschen Freunde ?
 - a) weil sie Türkei geboren ist
 - b) weil sie Türkei ist
 - c) weil sie drei jüngere Geschwister hat
 - d) weil ihre Eltern die Bundesrepublik verlassen wollen
2. Wie wird Semra erzogen?
 - a) unter guten Bedingungen
 - b) unter schlechten Bedingungen
 - c) streng
 - d) nicht so streng
3. An wen schreibt sie Briefe, wenn sie in Istanbul ist ?
 - a) an ihren deutschen Freund
 - b) an ihre Freundinnen in Deutschland
 - c) an ihren türkischen Freund
 - d) an ihren Vater in Deutschland
4. Wo möchte Semra später leben? Und als was?
 - a) in die Türkei, als Lehrerin
 - b) in der Türkei, als Lehrerin
 - c) in Bayern, als Lehrerin
 - d) in der Bundesrepublik, als Dolmetscherin
5. Heimat ist ein schwes Wort für Semra. Das sieht man auch in der Sprache. Wie spricht Semra ?
 - a) mit dem Vater Deutsch
 - b) mit den Geschwistern nur Deutsch
 - c) mit der Mutter Türkisch

d) mit den Freundinnen mal dies, mal das

4.2. Навчання говоріння

Говоріння забезпечує усне спілкування іноземною мовою в діалогічній формі (паралельно з аудіюванням) і в монологічній формі. Воно спрямоване до однієї особи або до необмеженої кількості осіб. Як і будь-яка інша діяльність, акт говоріння завжди має певну мету, мотив, в основі якого лежить потреба; предмет - думки того, хто говорить; продукт - висловлювання (діалог або монолог) і результат, який може виражатися у вербальній або невербальній реакції на висловлювання.

Діалогічне мовлення - це процес мовленнєвої взаємодії двох або більше учасників спілкування. Діалогічне мовлення виконує такі комунікативні функції:

- 1) запиту інформації - повідомлення інформації;
- 2) пропозиції (у формі прохання, наказу, поради) - прийняття або неприйняття запропонованого обміну судженнями, думками, враженнями;
- 3) взаємопереконання, обґрунтування своєї точки зору.

Діалогічне мовлення, на відміну від монологічного, неможливо запланувати заздалегідь. Обмін репліками відбувається досить швидко, і реакція вимагає нормального темпу мовлення. Це й зумовлює спонтанність, непередбаченість мовленнєвих дій, потребує досить високого ступеня автоматичності й готовності до використання мовного матеріалу.

Діалогічне мовлення має двосторонній характер. Спілкуючись, співрозмовник виступає то в ролі мовця, то слухача, який повинен реагувати на репліку партнера. Обмін репліками не може здійснюватися без взаємного розуміння, яке відбувається через аудіювання. Отже, навички володіння діалогічним мовленням передбачає навички володіння говорінням та аудіюванням, що вимагає від учасників спілкування двосторонньої мовленнєвої активності та ініціативності. Тому в студентів необхідно розвивати вміння ініціативно розпочинати діалог, реагувати на репліки співрозмовника і спонукати його до продовження розмови.

Залежно від провідної функції, яку виконує той чи інший діалог, розрізняють функціональні типи діалогів. Є чотири основні типи діалогів: *діалог - розпитування, діалог - домовленість, діалог - обмін враженнями, думками, діалог - обговорення, дискусія.*

Основними якісними показниками сформованості загального вміння вести діалог іноземною мовою є такі спеціальні вміння:

- 1) уміння починати діалог, вживаючи відповідну ініціативну репліку (повідомлення, спонукання, запитання);
- 2) уміння швидко реагувати на репліку співрозмовника, використовуючи репліки, що мають різні комунікативні функції;
- 3) уміння підтримувати розмову, додаючи до репліки-реакції свою ініціативну репліку;
- 4) уміння стимулювати співрозмовника до висловлювання, виражаючи свою зацікавленість за допомогою реплік оцінювального характеру;
- 5) уміння продукувати діалоги різних функціональних типів на основі запропонованих навчальних комунікативних ситуацій (в межах тематики, мовного і мовленнєвого матеріалу, визначених програмою для даної спеціальності);
- 6) уміння, в разі необхідності (нерозуміння репліки співрозмовника чи труднощі при висловлюванні своєї думки), ввічливо припинити розмову і звернутися за допомогою до партнера або навіть до довідника.

Для ведення діалогів студенти мають навчитися виконувати такі мовленнєві завдання:

- 1) для ведення діалогу етикетного характеру:
 - привітатися і відповісти на привітання;
 - назвати себе, назвати іншу людину;
 - попрощатися;

- поздоровити, висловити побажання і прореагувати на них;
 - висловити вдячність і прореагувати на неї;
 - погодитись або не погодитись з чимось;
 - висловити радість або засмучення.
- 2) для ведення діалогу-розпитування:
- запитувати і повідомляти інформацію з позиції того, хто відповідає і навпаки;
 - цілеспрямовано запитувати інформацію в односторонньому порядку тощо.
- 3) для ведення діалогу-домовленості:
- звернутися з проханням, висловити готовність або відмову його виконати;
 - запросити до дії (взаємодії) і погодитися (не погодитися) взяти в ній участь;
 - домовитися про певні спільні дії.
- 4) для ведення діалогу-обміну думками, повідомленнями:
- вислухати думку (повідомлення) співрозмовника і погодитися (не погодитися) з ним;
 - висловити свою точку зору, обґрунтувати її, щоб переконати співрозмовника;
 - висловити сумнів, невпевненість;
 - висловити схвалення (несхвалення), осуд.

Мовлення є завжди вмотивованим. Вихідною спонукальною причиною мовленнєвого акту є мотивація. У природному акті комунікації ми висловлюємося, якщо є потреба, зумовлена обставинами дійсності та взаєминами співрозмовників. В умовах навчання мотив сам по собі не виникає. Отже, необхідно створити умови, в яких у студентів з'явилося б бажання та потреба щось сказати, передати почуття.

Такі умови можна створити через ситуації та використання стимулів. Підтримка сприятливого психологічного клімату на занятті, доброзичливі стосунки, зацікавленість у роботі також сприятимуть вмотивованості діалогічного мовлення.

Виходячи з вимог робочої навчальної програми, на завершення закінчення курсу студент повинен: 1) поводитись адекватно у типових світських, академічних і професійних ситуаціях; 2) чітко висловлюватись відносно актуальних тем в академічному та професійному житті; 3) реагувати на основні ідеї та розпізнавати суттєво важливу інформацію під час детальних обговорень, дискусій, офіційних переговорів, лекцій та ін; 4) реагувати на телефонні розмови, які виходять за межі типового спілкування; 5) висловлювати думки щодо змісту радіо- та телевізійних програм; 6) виконувати широку низку мовленнєвих функцій та реагувати на них.

Виходячи з вимог навчальної програми, студент повинен вміти вести бесіду на основі типових ситуацій загальнонавчального та професійного спілкування у зв'язку з прочитаним чи прослуханим. Обсяг висловлювання кожного співрозмовника - 7-8 реплік.

Зразок

Викладач: Ви представник великої фірми і хочете розповісти про неї своїм діловим партнерам.

- Schönen guten Tag, meine Herren! Wie geht es Ihnen? Wie fühlen Sie sich?
- Danke, sehr gut.
- Tag, Frau Teßmer, Tag, Herr Schöler.

- Wir möchten Sie heute mit unserer Firma bekanntmachen. Sie wissen ja, daß wir Personalcomputer in verschiedenen Leistungsstufen, portable Computer und Systeme herstellen. Das Unternehmen besteht aus 5 Abteilungen: Produktion, Vertrieb, d.h. eine Verkaufsabteilung mit einer Exportabteilung. Finanz- und Personalabteilung. Alle Manager, die jede Abteilung leiten, kennen Sie bereits.

- Haben Sie eine Forschungsabteilung?

- Noch nicht, aber wir werden sie eröffnen müssen. Die Firma wächst.

- Der Rechtsform nach sind Sie eine Gesellschaft mit beschränkter Haftung?

- Genau. Wir gehören zu Kapitalgesellschaften, wie die meisten in der Bundesrepublik.

Unsere Organe sind die Gesellschafterversammlung und die Geschäftsführung. Früher hatten wir einen geschäftsführenden Gesellschafter, heute ist Herr Hoffmann Geschäftsführer.

- Hier ist unsere Exportabteilung. Wir exportieren in 8 Länder der Welt. Außerdem haben wir Niederlassungen in 3 Ländern. Zur Zeit suchen wir einen selbständigen Vertreter für Großbritannien. Vor einer Woche veröffentlichten wir Stellenangebote und die ersten Bewerber waren schon da und hinterließen ihre Bewerbungsschreiben. Einer gefällt mir besonders gut.

- Wichtig ist, daß der Manager kommunikationsfähig und flexibel ist.

- Und das Fachwissen? Halten Sie nichts davon?

- Doch, aber das erste ist wichtiger.

- Heute versuchen wir auch Geschäftsverbindungen der in Ukraine anzuknüpfen. Sie sind unser erster Partner. Unser Angebot haben Sie schon?

- Auch die Preislisten und Kataloge.

- Zuerst warteten wir auf Ihre spezielle Anfrage und Bestellung und dann baten wir um Ihren Besuch.

- Nun sind wir da. Ich hoffe, daß wir einen Kontrakt abschließen werden.

- Wir hoffen auch darauf. Morgen besprechen wir die Verkaufsbedingungen und unterzeichnen den Vertrag.

- Das ist uns auch recht.

- Und heute abend lade ich Sie zum Abendbrot ein. Meine Frau und Kinder sind leider verreist. Zu meinen Schwiegereltern. Aber meine Schwiegertochter macht alles. Die Frau des ältesten Sohnes. Die Enkelkinder sind auch da. Sind Sie schon Opa? Sie sehen aber so jung aus. Unglaublich!

Монологічне мовлення характеризується певними комунікативними, психологічними і мовними особливостями, які необхідно врахувати у процесі навчання цього виду мовленнєвої діяльності.

Монолог - це безпосередньо спрямований до співрозмовника чи аудиторії організований вид усного мовлення, який передбачає висловлювання однієї особи.

Основні типи монологічних висловлювань:

Монолог-опис є констатуючим типом монологічного висловлювання, в якому стверджується наявність чи відсутність будь-яких ознак в об'єкті, описуються людина, природа, погода, оточуючі предмети тощо. Вказується на просторове розміщення предметів, передаються їх якості та ознаки.

Монолог-розповідь є динамічним типом монологічного висловлювання, в якому розповідається про розвиток подій, пригод, дій чи станів. Дійсність сприймається у процесі розвитку та змін в хронологічній послідовності.

Монолог-оповідь і *монолог-повідомлення* є різновидами монологу-розповіді. Якщо в розповіді йдеться про об'єктивні факти з життя суспільства в цілому, то в оповіді - про факти з життя самого розповідача, що надає подіям, які описуються, суб'єктивно-особистісного характеру. Монолог-повідомлення є відносно коротким викладом фактів чи подій у стислій, інформативній формі.

Монолог-міркування спирається на умовиводи як процес мислення, в ході якого на основі вихідної тези чи декількох тез робиться висновок.

Відповідно стандартним вимогам на здобуття ступеня бакалавра (ЗЕР) студенти повинні вміти: 1) чітко виступати з підготовленими індивідуальними презентаціями щодо широкого кола тем академічного та професійного спрямування; 2) продукувати чіткий детальний монолог з широкого кола тем, пов'язаних з навчанням та спеціальністю; 3) користуватися базовими засобами зв'язку для поєднання висловлювань у чіткий, логічно об'єднаний дискурс. Обсяг висловлювання 1 5 - 2 0 фраз.

Для досягнення відповідного рівня володіння монологічним мовленням рекомендується виконати наступні вправи на базі навчального тексту:

1. Прочитайте текст та знайдіть речення, в якому сформульована тема.
2. Дайте відповіді на запитання до тексту.
3. Розбийте текст на смислові частини і дайте їм заголовки.
4. Упорядкуйте план тексту відповідно з логікою викладання матеріалу в тексті.
5. Сформуйте головну думку тексту.
6. Випишіть з тексту речення, що передають основний зміст тексту.
7. Підберіть до кожного пункту плану речення з ключовими словами.
8. Розширте запропонований вам тезис, знайдіть для цього відповідний змістовний та мовленнєвий матеріал в тексті.
9. Скажіть, що ви знаєте про ... , використовуючи запропонований вам план.
10. Розкажіть лише про те, що підтверджує наступну думку.
11. Складіть письмовий переказ основного змісту тексту, виберіть для цього 7-8 речень, що передають основний зміст плану.
12. Складіть письмовий переказ основного змісту тексту своїми словами.
13. Передайте зміст тексту. Використайте для цього заміну слів та перефразування.
14. Складіть план монологічного висловлювання даної теми, підберіть до нього інформацію.
15. Підготуйте розгорнуте монологічне висловлювання тощо.

4.3. Навчання читання

Читання іноземною мовою як комунікативне уміння та засіб спілкування є необхідним видом мовленнєвої діяльності й найбільш розповсюдженим способом іншомовної комунікації, яким студенти вищої школи мають оволодіти згідно з вимогами програми з іноземної мови.

Читання - це складний психолінгвістичний процес сприйняття тексту, результатом якого є його розуміння. Навчити студентів швидко читати фахову літературу - мета, яку ми ставимо перед собою під час роботи з оригінальними джерелами інформації. Професійна спрямованість текстів, які пропонуються для читання, визначає практичну важливість матеріалу, що вивчається, формує базу знань, умінь і навичок, необхідних для становлення

молодих спеціалістів. Для підтримання інтересу студентів тексти мають відповідати певним дидактичним вимогам, а саме:

- 1) орієнтація на професію студента;
- 2) актуальність і новизна інформації;
- 3) тематична цілісність;
- 4) логічність і завершеність;
- 5) обсяг.

Робота над текстом зі спеціальності складається з кількох етапів. На першому етапі відбувається процес зняття лексичних і граматичних труднощів. Другий етап передбачає завдання на первинне ознайомлювальне читання, метою якого є отримання головної інформації, що міститься в тексті. Наступний етап має за мету досягнення максимально повного і точного розуміння інформації тексту та критичного її осмислення (вивчаюче читання). І на останньому етапі студенти вчать швидко переглядати матеріал, щоб знайти конкретну інформацію (пошукове читання).

Оволодіння технологією читання здійснюється в результаті виконання передтекстових, текстових і післятекстових завдань. Передтекстові завдання спрямовані на формування навичок і умінь читання, враховуючи лексико-граматичні й структурно-змістові особливості тексту. У текстових завданнях студентам пропонуються комунікативні установки, що містять вказівки на вид читання (ознайомлювальне, вивчаюче, пошукове). Післятекстові завдання спрямовані на перевірку розуміння прочитаного, на контроль за ступенем сформованості умінь читання і можливості використання отриманої інформації в майбутній професійній діяльності.

Розглянуті режими читання з різними комунікативними цілями здійснюються в умовах уже сформованих умінь читання.

Прикладами передтекстових вправ можуть бути такі:

1. Заповнити пропуски в реченні одним із вказаних слів.
 2. Прочитати текст (абзац), знайти в ньому слова, які означають...
 3. Прочитати групу слів і проставити номери їхніх еквівалентів відповідно до списку еквівалентів.
 4. Прочитати слова і словосполучення, знайти в тексті протилежні за значенням.
 5. Вибрати з правої колонки слова, близькі за значенням, до запропонованих у лівій колонці.
 6. Вибрати із запропонованих виразів ті, які відносяться до словосполучень, розташованих у таблиці.
 7. Вибрати правильний переклад до кожного із запропонованих термінів.
 8. Вибрати із запропонованих речень ті, які містять активний (пасивний) стан. Пояснити, за якими ознаками можна встановити граматичну форму.
 9. Прочитати речення і звернути увагу на те, як змінюється зміст речення залежно від часової форми дієслова.
 10. Дати відповіді на запитання, вживаючи відповідні часові форми.
 11. Відкрити дужки. Використати запропоновані дієслова в необхідній часовій формі (стані).
 12. Поставити запитання до запропонованих виразів у пасивному (активному) стані.
 13. Прочитати уривок тексту з пропущеними сполучниками.
- Заповнити пропуски, використовуючи відповідні сполучники із вказаних нижче.
14. Трансформувати запропоновані речення відповідно до зразка. Перекласти рідною мовою.

Прикладами текстових завдань з ознайомлювального читання можуть бути вправи такого характеру:

1. Дати відповіді на запитання викладача щодо основного змісту тексту.
2. Підібрати до запитань правильні відповіді згідно з основним змістом.
3. Коротко передати основний зміст тексту.

4. Висловити свою думку про зміст тексту, дати йому оцінку.
5. Прочитати твердження і виправити неправильні / правильні (які не відповідають / відповідають змісту).
6. Прочитати заголовок (початкові речення) і сказати, про що може розповідатися в тексті.
7. Поставити запитання до тверджень, що відповідають основному змісту тексту.
8. Вибрати в тексті речення, які можна виділити як ключові.
9. Вилучити з даних абзаців слова, які несуть незначне змістове навантаження (не змінюють головного змісту речення).
10. Назвати основні структурні компоненти тексту, в яких формулюється його тема (заголовок, підзаголовок, вступ, інформаційна частина, кінцівка). Сказати, в якому із структурних компонентів висловлюється головна думка.

Прикладами післятекстових вправ можуть бути такі:

1. Скласти план до тексту, висвітливши в ньому такі питання...
2. Дати відповіді на запитання викладача і пояснити свою точку зору.
3. Пояснити твердження до тексту, які мають ключовий характер.
4. Пояснити значення ключових слів (фраз, речень).
5. Висловити свою думку щодо прочитаного.
6. Узагальнити прочитану інформацію у вигляді резюме.
7. Сказати, що було найцікавіше і чому.
8. Підтвердити або спростувати фактами з тексту запропоновані твердження.
9. Визначити, чи відповідає дане твердження змісту тексту. Використати для цього свої знання зі спеціальності.
10. Пригадати, що відомо про проблему, яка описується в тексті, та скласти коротке повідомлення на цю тему.

На завершальному етапі роботи з текстом (пошукове читання) завдання можуть бути такого характеру:

1. Швидко прочитати текст. Сказати, якому із вказаних питань приділяється особлива увага.
2. Знайти в тексті факти, згадані в резюме (анотації).
3. Прочитати текст. Переказати його зміст рідною мовою (іноземною).
4. Висловити свою точку зору про питання, повідомити додаткову відому інформацію.

Навчання читання художніх творів німецькою мовою студентів мовних спеціальностей

Опрацювання художніх творів в оригіналі на початковому етапі у вищі є актуальним видом роботи, спрямованим на оволодіння іноземною мовою, яка сприяє поглибленню навчального процесу.

Логіко-пізнавальний аспект процесу читання художніх творів, спрямований на розкриття системи автор-образ-читач, сприяє переробці вилученої із тексту інформації, розвитку образного мислення. Читання художніх творів також надає можливість для оволодіння ефективними зразками для навичок письма (способи побудови речень, абзаців, написання тематичних повідомлень), воно складає основу для розробки цікавих тем, стимулює таку форму роботи як дискусія. Не менш важливими моментами є збагачення лексичного запасу, активізація граматичних явищ, розширення кругозору, поглиблення ерудиції та суттєве підвищення загальнокультурного рівня, що є однією з вимог кваліфікаційних характеристик сучасного вчителя.

Отже, читання художніх творів в оригіналі – це один із засобів навчання іноземної мови в усіх її аспектах: власне читання, усного (монологічного та діалогічного) мовлення, аудіювання та письма; їхній зміст не можна розглядати лише як соціальне, історичне та художньо-естетичне наповнення. Щодо особливостей мовного матеріалу художніх текстів, то вони

диференціюються за характером засвоєння (активного і рецептивного, для самостійної здогадки); за функціонально-стилістичною належністю; за смисловим навантаженням лексичних одиниць у творі що опрацьовується (суттєве або не суттєве для глибокого розуміння); за ступенем складності (орфографічної, фонетичної, семантичної) лексичних одиниць, знання яких є необхідним для повного розуміння прочитаного.

Читання художніх творів в оригіналі є складною і багатоплановою роботою, яка вимагає врахування як тематики з практики усного та писемного мовлення, так і етапу навчання й інтересів читача, ступеня його інформованості та рівня підготовки до сприйняття (з метою подальшого опрацювання) тієї інформації, що містить у собі текст. У цьому контексті значну роль відіграють так звані “фонові знання”. Вони поділяються на загальнолюдські знання (знання про світ, в якому живе людина та процеси, що відбуваються в ньому); ареальні знання (знання, притаманні групам людей за місцем проживання) і знання, які належать до загальної світової культури. До фонових знань також відноситься інформація про попередні і наступні частини художнього твору, без якої є неможливим достатнє розуміння опрацьованого уривку. Відповідно до етапу навчання організовується і процес читання, і розуміння художнього тексту.

Так, на початковому етапі навчання розуміння тексту відбувається головним чином шляхом повного декодування, коли зміст визначається за допомогою вже засвоєних граматичних знань та лексичних одиниць і значною мірою за допомогою пошукової словникової роботи з метою найповнішого опанування змісту. Такий вид читання має закономірну тенденцію трансформуватись у процесі подальшого оволодіння мовою до часткового декодування прочитаного твору, коли більша частина матеріалу сприймається безпосередньо, а інша все ще потребує декодування. При наявності у студентів високого рівня володіння іноземною мовою «зчитування» інформації відбувається миттєво завдяки наявним лексико-граматичним знанням і на відміну від читання-декодування тут відбувається процес читання з безпосереднім розумінням. Для того, щоб інтенсифікувати процес читання художніх творів на молодших курсах, тобто почати читання з часткового декодування і поступово звести його до мінімуму, слід проводити зі студентами підготовчу роботу на базі фонетичних, лексичних та граматичних вправ; забезпечувати студентів списками ключових слів і словосполучень, а за необхідності – і передтекстовими поясненнями. У процесі роботи над художніми творами мовою оригіналу поступово змінюється характер усних висловлювань з приводу прочитаного текстового матеріалу. На початковій стадії навчання висловлювання студентів не є оригінальними ні за формою, ні за змістом – це попередньо підготовлена діяльність, яка представлена детальним чи стислим переказом твору, заучуванням напам'ять фрагментів, які є описом ключових подій, фактів тощо.

На подальшому етапі навчання студенти представляють на занятті непідготовлені за змістом та формою виступи, такі, як вільна бесіда, коментарі з приводу прочитаного, дискусія «викладач – студенти», «студенти – студент» (на зразок вправи-інтерв'ю).

Проміжною ланкою між цими двома стадіями навчання є робота над висловлюваннями, які не є підготовленими за змістом, але попередньо готуються монологічні та діалогічні виступи-кліше, в основі яких лежать автоматизовані зразки, непідготовлені за формою, але підготовлені за змістом висловлювання (наприклад, передача змісту своїми словами в обсязі, який регулюється викладачем).

Лексичний мінімум текстового матеріалу укладається відповідно з вимогами на базі розроблених принципів його відбору (принципу сполучуваності, принципу тематичності, граматичного принципу та принципу стилістичної необмеженості). При укладанні викладачем лексичного мінімуму текстового матеріалу слід звернути особливу увагу на ті лексичні одиниці, які відображають реалії часу представленого у творі. Окрім нових лексичних одиниць, до мінімуму доцільно додати слова, необхідність опрацювання яких зумовлена наявністю в них певних фонетичних особливостей. Традиційно лексичний матеріал групується для репродуктивного та рецептивного засвоєння студентами у процесі роботи над

художнім твором. Лексичні одиниці для репродуктивної діяльності мають бути достатніми як для викладу змісту, так і для комунікативної діяльності в інших ситуаціях. В основі лексики твору, що вивчається, для рецептивного засвоєння лежить її цінність для повного розуміння прочитаного. Ця лексика має включати одиниці, які ускладнюють сприйняття тексту в лінгвістичному плані та такі, що утворюють бар'єр для його сприйняття в екстралінгвістичному плані.

Організуючи навчання з читання художніх текстів на заняттях на початковому етапі, доцільно враховувати фактичний рівень лексичних та граматичних знань студентів (який не є однаковим у всіх студентів навіть в межах однієї групи) для визначення оптимальної кількості перед- та післятекстових завдань та їх видів для подолання труднощів у роботі над текстом і організації ідеального варіанту читання – читання для найповнішого розуміння текстового матеріалу. Сам процес навчання домашнього читання ускладнюється відсутністю чітко окреслених критеріїв відбору текстів художніх творів, які б в умовах відсутності мовного середовища сприяли б глибокому вивченню особливостей історичного розвитку народу, культурних цінностей, традицій, звичаїв німецькомовних країн і формуванню глибокого інтересу до цієї мови і осмисленого позитивного ставлення до процесу її вивчення. В основі навчання читання художніх текстів іноземною мовою лежать принципи, найсуттєвішими серед яких є:

- Читання не є пасивним заняттям, це активна робота для успішного виконання якої читач мусить розуміти значення слів, уявляти картини, зображені словами, розуміти наведені аргументи і погоджуватись/не погоджуватись з ними.

- Студентів необхідно переконати у значенні того, що вони читають, адже якщо вони не виявляють інтересу до того, що роблять, вони матимуть невелику користь від виконаної роботи.

- Важливо вивчати тексти з точки зору мовних особливостей, зображення подій і т. ін., але повідомлення, інформація, яку автор подає читачеві є не менш важливими і треба надати студентам можливість відреагувати на повідомлення – розкрити свої думки, почуття і ставлення до написаного.

- Читаючи книгу рідною мовою, людина намагається передбачити подальші події, чому сприяє назва твору та назви розділів. Це один із чинників, який стимулює читача до подальшого знайомства з твором. Для створення передумови прогнозування студентами подій у процесі читання твору іноземною (німецькою) мовою доцільно заохочувати їх, даючи їм “поштовх” у необхідному напрямку: дати список слів та словосполучень, щоб вони передбачили події і, прочитавши текст, побачили наскільки справдились їхні попередні висновки.

- Коли ми визначаємо текстовий матеріал для читання, ми одночасно визначаємо завдання, які студенти мають виконати, і ці завдання мають на меті стимулювати роботу студентів над текстом, бути цікавими і захоплюючими, оскільки найцікавіший матеріал може виявитися малоефективним за умови відсутності завдань, що потребують творчого підходу.

- Будь-який текстовий матеріал складається з абзаців, речень, слів, які представляють монологи, діалоги, описи місця подій і т.ін. Студенти повинні не тільки прочитати цей матеріал, його необхідно об'єднати і узгодити з подальшою роботою, використовуючи текст, його мову, особливості для розвитку різноманітних видів мовленнєвої діяльності іноземною мовою.

Успішній роботі студентів над текстами художніх творів, розвитку навичок і умінь читати оригінальні тексти сприяють комплекси вправ, які допомагають організувати навчальну роботу, враховуючи ступінь складності запропонованого художнього тексту, навчають студентів різним прийомам роботи над ним, координують аудиторну діяльність «викладач – студент», розвивають здібності студентів сприймати лексико-граматичні засоби і розшифровувати усі деталі змісту прочитаного.

Комплекс вправ – це своєрідний орієнтир для вивчення уривку текстового матеріалу, розрахованого для опрацювання на одному аудиторному занятті. Всебічне вивчення тексту художнього твору базується на виконанні комплексу вправ, який включає:

- вправи для навчання підготовленого діалогічного мовлення (відповіді на питання, постановка ситуативних та текстуально важливих питань, діалогізація прочитаного); вправи для навчання підготовленого діалогічного мовлення (відтворення зв'язних висловлювань, розробка ситуацій, опис сцен, пояснення реалій, переказ близький до тексту або переказ резюме);
- вправи для навчання непідготовленого діалогічного мовлення (розробка аргументованих відповідей на питання, представлення комбінованих діалогів з репліками та коментарями студентів-слухачів, представлення без підготовки керованого діалогу з лексичними опорами та без них, і, нарешті, проведення дискусії з приводу прочитаного);
- вправи для навчання непідготовленого монологічного мовлення (обґрунтування власного судження чи відношення до фактів, характеристика героїв, місця подій і т.ін., а також оцінка прочитаного).

Післятекстові вправи не тільки контролюють рівень знання тексту та ефективність його самостійного опрацювання, вони допомагають закріпити лексичний матеріал, автоматизувати мовленнєві зразки і привернути увагу студентів до найважливіших подій уривку. Це проходить у процесі відтворення ситуацій за поданими лексичними одиницями; опису подій, істотних фактів, зовнішності героїв твору; коментування тематично важливих речень; оцінювання вчинків героїв; дискусії, переказу.

Передтекстові і післятекстові вправи мають відповідати певним вимогам. Вони повинні бути посилюючими для всіх студентів групи за своїм обсягом та лексикограматичним наповненням і враховувати поступовий рух від простих до складних видів роботи, а також апелювати до різних видів пам'яті, мислення, сприйняття та активізувати усі види мовленнєвої діяльності студентів. Слід зазначити, що виконання вправ є надзвичайно важливим процесом, оскільки лише розуміння тексту не є запорукою успішного засвоєння матеріалу. Використання комплексу вправ має на меті допомогти студентам зрозуміти цінність тексту, який вони читають, в плані змісту та засобів його вираження, що сприяє ефективній аудиторній та самостійній роботі студентів.

Читання є вмотивованим рецептивним самостійним видом мовленнєвої діяльності, націленим на вилучення інформації, письмово зафіксованої в тексті. Основний механізм процесу читання – це зорове сприйняття, короткочасна пам'ять й перекодування інформації. Тобто процес читання – це процес сприйняття й активної переробки інформації, яка є графічно закодованою за системою тієї чи іншої мови.

У процесі читання виділяються два аспекти діяльності читача: процесуальний і змістовний. До процесуального аспекту відноситься техніка читання. Володіти технікою читання означає володіти цілим комплексом автоматизованих навичок для швидкого сприйняття графічних образів слів і спроможності автоматично співвіднести їх зі звуковими образами та значенням. Робота з удосконалення техніки читання проводиться на аудиторних заняттях під керівництвом викладача на початковому етапі навчання у ВНЗ. Завдання викладача іноземної мови – сформулювати в студентів автوماتизовані навички читання як вголос, так і про себе. Дослідження методиста С. К. Фоломкиної довели, що відсутність таких навичок унеможливує володіння студентів різними видами читання.

Змістовний аспект діяльності читця залежить від процесуального, й полягає в тому, що досягнення читцем розуміння прочитаного відбувається завдяки декодуванню графічних знаків та смислових зв'язків.

Читання є мисленнєвою діяльністю і робота, що націлена на розуміння прочитаного супроводжується цілою низкою мисленнєвих операцій, до яких відносяться спостереження, порівняння, ідентифікація, аналіз, синтез, узагальнення, умовиводи тощо.

Читання сприяє розвитку в студента уважності, логічності мислення, образного уявлення; воно також створює передумови як для довільного, так і для мимовільного запам'ятовування.

Процес навчання читання передбачає пошуки способів мотивації навчальної діяльності цього важливого виду мовленнєвої діяльності.

Ефективним засобом посилення мотивації навчання читання є використання автентичних текстів. Навчальний текст є продуктом особливого роду розумової діяльності, яка організує смислову інформацію для здійснення акту комунікації.

Виступаючи в ролі навчального тексту в процесі навчання іноземної мови професійного спрямування, автентичний текст має свої переваги. Основною перевагою є те, що він містить не тільки цінну з професійної точки зору змістову базу, а також він є й джерелом нормативної іноземної мови професійного спрямування й контекстом мовленнєвої діяльності. Тобто навчальний автентичний текст, будучи засобом комунікації, несе в собі не тільки корисну для фахівця інформацію, він є також базою іншомовної лінгвістичної інформації. Автентичні фрагменти словесного ряду навчального тексту адекватно відображають функціонування мовних одиниць у відповідних ситуаціях.

Характерними ознаками автентичного навчального тексту є комунікативна цілісність, професійна спрямованість, змістовність, ситуативна відповідність, підпорядкованість мовним стандартам мови-оригінала, підпорядкованість соціокультурним стандартам країни, мова якої вивчається.

Під час сприйняття автентичного тексту і його декодування, коли національнокультурне середовище та читацький досвід далекі від образів тексту, виникають спотворені смислові уявлення або смислові «порожнечі», які взагалі нічим не заповнюються, так і залишаючись «текстовими пробілами». Отже, необхідно розробити спеціальну схему роботи над автентичним іншомовним текстом, яка сприяла б формуванню у студента ставлення до тексту як до інструменту пізнання нового, засобу оволодіння мовою і іншомовною культурою в цілому.

Навчання читання іншомовних автентичних текстів передбачає правильний вибір стратегії читання з тією метою, щоб воно було раціональним і результативним.

Відповідно до поставленої комунікативної завданням обирається певна стратегія читання, тобто його вид.

Пошукове читання входить в цільовий аспект навчання читання. Стратегія пошукового читання має на меті знайти в письмовому тексті необхідну інформацію. Навчання пошукового читання відбувається на середніх за обсягом автентичних текстах з метою вилучення передбачуваної заздалегідь смислової інформації: думок або фактів, що підтверджують, що спростовують, що пояснюють, що роз'яснюють будь-які предмети або явища іншомовної дійсності.

Робота над автентичним текстом традиційно включає три етапи: дотекстовий, текстовий і після текстовий.

Дотекстовий етап повинен забезпечувати «плавне входження» в текст. Необхідно зняти лексичні та граматичні труднощі, виявити основну думку і другорядні факти, причинно-наслідкові зв'язки і так далі, засвоїти деякі необхідні мовні одиниці, щоб студент міг використовувати текст для створення досить самостійного власного висловлювання.

Дотекстовий етап складається з лінгвокраїнознавчого коментаря, роботи з незнайомими словами тексту і дотекстових вправ.

Текстовий етап – це саме читання, важливим фактором якого є комунікативна задача. Залежно від цільової установки вибирають ознайомлювальне, вивчаюче та пошукове читання. Зріле вміння читати передбачає як володіння всіма видами читання, так і легкість переходу від одного його виду до іншого в залежності від зміни мети отримання інформації з даного тексту. Текстовий етап включає в себе смислове читання, а також вправи, спрямовані на вилучення основної та другорядної інформації з тексту за допомогою знаходження

інформації, що відбиває зміст тексту, лексико-тематичну основу об'єднання смислових відрізків в єдине ціле.

Потрібно зауважити, що часто текст читається спочатку з розумінням основного змісту, а потім післятекстові вправи орієнтують на повторне (іноді неодноразове) повернення до тексту з метою зрозуміти деталі, проникнути, якщо потрібно, в підтекст.

Післятекстовий етап повинен забезпечити перевірку розуміння тексту і подальшу роботу з поглиблення розуміння (інформаційну переробку) тексту. Післятекстовий етап може містити відповіді на питання, усні описи, формулювання запитань до тексту самими учнями, еквіваленти пропозицій до тексту, різні завдання творчого характеру і так далі. На цьому етапі прийоми оперування спрямовані на виявлення основних елементів змісту тексту. У післятекстових завданнях необхідно здійснювати перевірку розуміння змісту тексту (основного або деталей, в залежності від установки на глибину проникнення в зміст). Якщо перед читанням тексту учням ставиться завдання – висловити свої припущення щодо розвитку змісту тексту, то в післятекстових завданнях повинні бути запитання, чи підтвердилися вони чи ні. Часто здійснюється робота над засобами мови (лексикою або граматику), що передбачає повторне повернення до тексту. Ще раз звернутися до тексту необхідно, якщо дається завдання з пошуку ключових слів, відповідей на питання до тексту, пошуку певної інформації та занесенню її в таблицю, складання плану тексту і так далі. На основі тексту відбувається засвоєння лексико-граматичного матеріалу і розвитку комунікативних умінь в говорінні.

Наведемо приклади вправ.

Вправа 1. Умовно-комунікативна, рецептивна

Мета – формувати навички студентів прогнозувати зміст німецькомовного тексту

Режим виконання – групова робота Спосіб контролю – обговорення в групі.

Вправа 2. Умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна, частково керована.

Мета – розвивати і вдосконалювати вміння користування словниками

Режим виконання – групова робота

Спосіб контролю – взаємоконтроль.

Зразок

Text zum Lesen.

Ein Gespräch auf der Straße

- Sie heißen Karin, nicht war?
- Entschuldigen Sie ...
- Heißen Sie Karin? Ja oder nein?
- Ja, ich heiße Karin. Aber wer sind Sie? Ich kenne Sie nicht-
- Ich kenne Sie auch nicht. Ich weiß* aber, dass Sie Karin heißen.
- Woher wissen Sie das?
- Ich weiß noch mehr. Sie sind glücklich verheiratet. Ihr Mann heißt Rudolf. Sie haben zwei Kinder: einen Sohn und eine Tochter. Beide besuchen die Schule mit erweitertem Englischunterricht.
- Das stimmt. Ich verstehe nicht ...
- Ich weiß noch viel mehr. Ihr Mann arbeitet als Dolmetscher in einem Reisebüro. Er arbeitet mit einem Herrn Flämming zusammen. Herr Flämming ist auch verheiratet. Seine Frau ist blond. Sie arbeitet im Kindergarten und mag Schokolade.
- Ich weiß schon! Sie kennen Herrn Flämming oder Frau Flämming!
- Nein, ich kenne sie nicht. Ich kenne auch Ihre Schwester nicht. Aber ich weiß, dass eine Schwester haben. Ihr Name ist Erika. Sie studiert Chemie an der Humboldt-Universität. Sie ist noch ledig, hat aber einen Freund.

- Sie haben recht ...
- Ihre Schwester hat bald Geburtstag. Sie wird 19 Jahre alt. Sie wird bald nach Kanada fahren. Deshalb lernt sie Englisch, sie macht einen Sprachkurs, jede Woche. Ihre Eltern leben noch. Sie lieben Erika und ihre Enkelkinder sehr.
- Mein Herr*! Woher wissen Sie das alles? Lesen Sie Gedanken*?
- Nein, das nicht, aber ich höre gut. Sie waren im Bus mit Ihrer Freundin. Ich war auch im Bus. *das Gespräch - розмова
- *nicht war – чи не так
- *wissen (ich weiß) - знати (я знаю)
- *Mein Herr! – О Боже !
- *Gedanken lesen – читати думки

Lesen Sie den Text und bestimmen richtige oder falsche Bestimmungen mit den Bezeichnungen "R" (richtig) oder "T" (talsch).

1. Ja, ich heiße Karin.
2. Sie sind nicht glücklich verheiratet.
3. Ihr Mann heißt nicht Rudolf.
4. Sie haben zwei Kinder: einen Sohn und eine Tochter.
5. Beide besuchen die Mittelschule.
6. Mein Mann arbeitet als Dolmetscher in einem Reisebüro.
7. Her Flämmering ist auch verheiratet.
8. Seine Frau ist schwarz.
9. Sie arbeitet im Kindergarten und mag Schokolade.
10. Erika studiert Chemie an der Humboldt-Universität.

Lexikalische Übungen.

A. Setzen Sie in den Text passende Wörter ein.

1. Die Studenten... und forschen.
2. Meine Freundin.. eine interessante Zeitung
- 3... besuchen den kranken Freund.
4. Du... Blumenstraße 10.
5. Er hilft...
6. Diese Delegation... morgen.
7. Ihr Vater ... Helmut
8. Meine Verwandten kommen ..
- 9... befindet sie him Vorort von Kyiw.
10. Ihr... den Text aus diesem Buch.

a. heißt b. übersetzt c. dem Freund d. studieren e. wir. f. aus der Ukraine g. wohnst h. die Hochschule. i. liest. j. kommt

B. Verbinden Sie die Wörter mit ihren Definitionen.

1. die Universität	a. die Schule, in die die Kinder die ersten vier Jahren gehen
2. der Student	b. eine Sprache, die nicht vom eigenen Volk gesprochen wird
3. der Fernstudent	c. die Instution, an der verschiedene Wissenschaften gelernt werden
4. der "externe" Studentd.	j-d, der arbeitet und an der Universität studiert
5. die Ausbildung	e. j-d, der selbständig studiert und legt die Prüfungen ab.
6. das Alphabet	f. j-d, der an der Universität oder Hochschule studiert

7. heißen	g. das Vorbereiten eines Menschen auf seinem zukünftigen Beruf
8. schulpflichtig	h. einen bestimmten Namen haben
9. die Grundschule	i. das ABC
10. die Fremdsprache	j. ein Kind in dem Alter, in dem es zur Schule geht

Grammatische Aufgaben

1. Wählen Sie Wörter oder Redewendungen, die den Inhalt des Satzes am besten binden:

1. Was (sein) Sie von Beruf?
a) seid b) sind c) ist
2. Wir (wohnen) in Kiel.
a) wohnen b) wohnt c) wohnst
3. Ewald Ross (kommen) aus Lüneburg.
a) kommen b) kommt c) kommst
4. Ich (sprechen) germ Deutsch.
a) spreche b) spricht c) sprechen
5. (Sein) du Französe?
a) bin b) ist c) bist
6. Er (schlafen) schon.
a) schlafen b) schläft c) schläft
7. Ich (sein) aus Poltawa.
a) bin b) seid c) ist
8. Diese Manager (fahren) nach Spanien.
a) fährt b) fahrt c) fährst
9. Er (arbeiten) als Ingenier
a) arbeiten b) arbeite c) arbeitest
10. Frau Schach (lesen) ein Buch.
a) lest b) liest c) lessen

2. Wählen Sie die richtige Wörter.

1. Die Studentin übersetzt... Text nicht richtig.
a) den b) das c) die
2. Die Delegation kommt aus... Ukraine.
a) das b) der c) die
3. Die Studenten haben heute... Vorlesung.
a) kein b) ein c)keine
4. Sie sagt (du) die Wahrheit.
a) dich b) dir c) du
5. Niemand antwortet auf... Frage richtig
a) diese b) dieses c) dieser
6. Er kauft ... Wagen.
a) einen b) eines c) einem
7. Sie suchen ... Computer
a) eine b) eines c) einen
8. Ihre Mutter kauft (ich) ein schönes Geschenk.
a) uns b) mir c) mich
9. Ich schenke (er) eine Eintrittskarte ins Kino.
a) mir b) ihn c) ihm
10. Ich habe .. Vater.

- a) ein b) eine c) einen

Übersetzen Sie folgende Sätze ins Deutsche.

1. Його мама купує цікаву книжку.
2. Після заняття вони йдуть в бібліотеку
3. Я навчаюсь в Університеті
4. На столі лежать книги і зошити.
5. Я студент першого курсу.
6. Його бажання залишається при ньому
7. Цей студент живе в гуртожитку
8. Я живу на вул. Садовій 10.
9. Вона цікавиться музикою та іноземними мовами
10. Студенти відповідають на ці запитання правильно.

Підсумовуючи зазначимо, що автентичний навчальний текст за фахом є джерелом особистісно значущих знань студента – майбутнього фахівця, знань як загальних, так і професійних, на базі яких відбувається формування професійної свідомості. Водночас цей текст слугує основою для розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності студента та вивчення ним різних аспектів тієї чи іншої іноземної мови, включаючи також особливості її використання в професійній сфері.

Розвинута іншомовна професійна комунікативна компетенція відкриває перед фахівцями нові перспективи, забезпечуючи ефективність міжособистісного спілкування в професійній сфері представників різних культур, надає необмежені можливості використання іншомовної інформації в своїй професійній діяльності.

Традиційне читання текстів з перекладом, за якого студенти шукають кожне незнайоме слово у словнику, не може принести необхідний результат, тому що таким чином не можна охопити всю потрібну інформацію. Майбутні фахівці просто повільно читатимуть все підряд і не зможуть швидко знайти те, що їм зараз справді потрібно.

Під час розвитку вмінь читання спеціальних текстів за фахом на заняттях з іноземної мови викладачам слід знайомити студентів з деякими способами читання автентичних текстів, а також складати вправи до текстів за фахом.

Отже, необхідно розробити систему вправ до текстів за фахом для розвитку вмінь швидкого читання оригінальної літератури іноземною мовою для того, щоб студенти могли вилучати необхідну їм інформацію з того потоку матеріалу, який їм треба переглянути.

4.4. Навчання письма

Писемне мовлення - письмо в широкому розумінні терміна - це специфічний код мовленнєвої діяльності, кодування інформації з урахуванням графічного способу зв'язку. Писемне мовлення відрізняється від інших видів мовленнєвої діяльності не лише своєю специфікою, але й ступенем розповсюдження його в побуті. Використання писемного мовлення вужче порівняно з усним мовленням.

Виходячи з програмних вимог, студенти повинні вміти скласти план, тези до усного повідомлення, написати анотацію, резюме до прочитаного, скласти реферат, діловий лист, а також письмове повідомлення з приводу прочитаного або прослуханого в межах вимог до монологічного мовлення (15 - 20 фраз).

Рекомендується виконання наступних вправ для розвитку навичок писемного мовлення під час роботи з текстом:

- 1) Випишіть з тексту речення, що розкривають його основний зміст.
- 2) Поставте запитання щодо змісту тексту.
- 3) Дайте назву абзацам тексту.

- 4) Складіть резюме прочитаного тексту.
- 5) Дайте опис персонажів.
- 6) Напишіть інший початок/кінець тексту.
- 7) Випишіть з тексту нові слова та вирази.

У навчанні написання листів - неофіційних та офіційних - можна виділити три етапи:

- 1) етап ознайомлення з текстом - зразком листа (лист-подяка, лист-

вибачення тощо) та стандартами його побудови; 2) етап формування вмінь побудови тексту листа; 3) етап розвитку вмінь написання тексту листа.

На *першому* етапі студенти ознайомлюються із зразком тексту листа і аналізують особливості його побудови; на *другому* - сприймають і репродукують текст-зразок, використовуючи допоміжну інформацію щодо його логічного плану, мовленнєвих зразків та засобів міжфразового зв'язку; на *третьому* - самостійно створюють текст листа.

Навчаючи написання *реферату, статті*, можна запропонувати студентам:

- 1) уважно прочитати всю статтю і визначити її основну думку;
- 2) встановити призначення/мету статті; виписати опорні речення з кожного абзацу;
- 3) виписати із статті її основні положення;
- 4) узагальнити думку автора статті;
- 5) перечитати текст, з'ясувати, які думки автора вимагають додаткової аргументації, дописати необхідні речення.

Навчання написання *анотації* базується на попередньо складеному плані тексту-джерела, а також на серії послідовних завдань:

- 1) вказати прізвище та ініціали авторів;
- 2) написати назву статті;
- 3) вказати місце видання, видавництво, рік видання, номер журналу, газети, сторінки;
- 4) визначити і написати, до якої галузі знань відноситься стаття, яка її основна тема;
- 5) з'ясувати головну думку кожного з абзаців;
- 6) згрупувати абзаци згідно з основною думкою тексту;
- 7) сформулювати основну думку/ідею тексту.

Зразок

Angaben des Absenders

Deutsch-Italienische Handelskammer
Pettenkoferstr. 35

Firmennachweis

Sehr geehrte Damen und Herren,
wir sind Hersteller von Gasturbinen und möchten gern mit italienischen Firmen in Verbindung treten, die solche Aggregate benötigen.
Damit Sie einen Überblick über unser Produktionsprogramm gewinnen können, legen wir einige Prospekte bei. Wir sind seit über 30 Jahren auf Gasturbinen spezialisiert und verfügen deshalb über große Erfahrung auf diesem Gebiet.
Bitte nennen Sie uns Unternehmen in Italien, die sich eventuell für unsere Erzeugnisse interessieren. Wir werden uns dann direkt an diese Firmen wenden.
Vielen Dank für Ihre Bemühungen.

Mit freundlichen Grüßen
Gasturbinenfabrik Mannheim GmbH
Unterschrift (en)

Anlagen: Prospekte

На завершення вивчення дисципліни «Друга іноземна мова»(німецька), відповідно до стандартних вимог на здобуття ступеня бакалавра, студенти повинні вміти:

Читання. Вільне читання передбачає формування вмінь відокремлювати певні блоки в прочитаному, визначати структурно-семантичне ядро, виділяти основні факти та думки, знаходити логічні зв'язки, виключати надлишкову інформацію, групувати та об'єднувати виділені положення за принципом загального, а також формування обґрунтованої мовної здогадки (на базі контексту, слово-утворення, інтернаціональних слів та інше) і навички прогнозування інформації, що поступає. По завершенню курсу студент повинен:

- розуміти широкий спектр складних і об'ємних текстів, розпізнавати приховане значення;
- володіти навичками читання автентичних текстів будь-якої складності на рівні нормативного читання рідною мовою;
- володіти всіма видами читання наукової літератури (вивчаюче, ознайомлювальне, оглядове, пошукове) які передбачають різний ступень розуміння;
- вміти варіювати характер читання залежно від цільової установки, складності та значимості тексту.

В якості контролю розуміння прочитаного залежно від виду читання використовуються відповіді на питання, переказ прочитаного, передача змісту прочитаного у вигляді перекладу, реферату або анотації. Всі види читання повинні слугувати єдиної кінцевої меті – навчитися вільно читати і розуміти іноземний текст фахової спрямованості.

Критерієм сформованості навичок читання протягом курсу може слугувати наближення темпу читання про себе до наступного рівня: для ознайомлювального читання з розумінням змісту на 70% - 500 друкованих знаків; для оглядового читання – 1000 друкованих знаків за хвилину.

Говоріння. З метою досягнення професійної спрямованості усного мовлення навички говоріння і аудіювання повинні розвиватися у взаємодії з навичками читання. По завершенню курсу студент повинен вміти:

- переказати прочитаний оригінальний текст, обсяг 2-2,5 сторінки, вміти виділити основну думку прочитаного тексту та викласти події в тій самій логічній послідовності;
- дати коротке (тезисне) викладення прослуханого тексту будь-якої тривалості звучання;
- зробити трьох-п'ятихвилинний огляд сучасних подій, підкреслити та виділити при цьому основну думку та викласти факти в логічній послідовності;
- прореферувати з аркуша оригінальний текст, виділити при цьому основні факти та викласти їх в логічній послідовності;
- прокоментувати оригінальний текст, виділити при цьому те, що необхідно прокоментувати.
- надавати критичну оцінку поглядам автора;
- робити висновки про прийнятність або неприйнятність рішень, що пропонує автор;
- співставляти зміст різних джерел по даному питанню, робити висновки на основі інформації, отриманої з різних джерел про рішення аналогічних завдань в інших умовах.

Особливу увагу треба приділяти комунікативності усного мовлення, природно-вмотивованому висловлюванню в формах підготовленої та не підготовленої монологічної та діалогічної мови.

У сфері **монологічної мови** студент повинен демонструвати:

- уміння складати план та обрати стратегію доповіді, презентації проекту з професійної тематики;
- уміння встановлювати та підтримувати мовленнєвий контакт із співрозмовником за допомогою адекватних стилістичних засобів.

У сфері **діалогічного мовлення** необхідно вміти:

- дотримуватися правил мовленнєвого етикету в ситуаціях діалогічного спілкування;
- вести діалог проблемного характеру з використанням адекватних мовленнєвих форм;
- аргументовано висловлювати свою точку зору.

Полілог як засіб наукового спілкування передбачає:

- уміння логічно та цілісно висловлювати точку зору з питань, що обговорюються;
- володіння стратегією і тактикою спілкування в полілозі;
- вміння виражати основні мовленнєві функції в різних формах полілогічного спілкування (дискусія, диспут, дебати, обговорення та інше).

Примітка. У всіх випадках, коли вміння студента пов'язане з мовленням, студент повинен правильно застосовувати граматичні моделі та активний словник.

Аудіювання. Студент повинен:

- розуміти зміст оригінального тексту (монологічного та діалогічного) будь-якої тривалості, прочитаного один раз в прискореному темпі незнайомим диктором. Текст може супроводжуватися радіошумами. Текст містить до 30% незнайомих слів
- розуміти мову при безпосередньому контакті в ситуаціях професійного спілкування (переговори, інтерв'ю, дискусія, дебати);

Письмо. Розвиток навичок письма іноземною мовою розглядається як засіб активізації засвоєння мовного матеріалу. Студент повинен володіти навичками та вміннями писемного спілкування, логічно і аргументовано висловлювати свої думки, дотримуватися стилістичних особливостей відповідного жанру та стилю. Студент повинен вміти:

- володіти структурою написання есе (вступ, побудова основних параграфів, висновків тощо);
- писати та представляти твори/есе на високому лексико-граматичному та стилістичному рівнях; викладати зміст прочитаного у формі резюме, анотації та реферату;
- вести ділову переписку (в тому числі через Інтернет);
- володіти навичками складання ділового листа та заповнення ділової документації.

Переклад. Усний та писемний переклад з іноземної мови на рідну використовується як один із засобів оволодіння іноземною мовою, як найбільш ефективний спосіб контролю повноти та точності розуміння змісту інформації. Студент повинен:

- володіти необхідним обсягом знань в області теорії перекладу: еквівалент і аналог, трансформації перекладу;
- мати навички компенсації втрат при перекладі, контекстуальних замінів, розрізняти багатозначність слів, словникове та контекстуальне значення слова, значення інтернаціональних слів в рідній та іноземній мовах та інше;
- вміти адекватно передавати зміст тексту з дотриманням норм рідної мови.

4.5. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ З КУРСУ «ДРУГА ІНОЗЕМНА МОВА»(НІМЕЦЬКА)

Зразок

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ НА ТЕМУ: «DEUTSCHLAND. STAAT, WELCHE SPRACHE STUDIEREN WIR»

Тема: Німеччина. Країна, мова якої вивчається. Часові форми дієслів активного стану.

Наказовий спосіб дієслів.

Цілі:

Методичні:

- демонстрація прийомів роботи з німецькомовним навчально-пізнавальним текстом;
- демонстрація прийомів розвитку навичок діалогічного та монологічного мовлення за темою;
- демонстрація прийомів розвитку вмінь аудіювання та контролю розуміння прослуханого тексту;
- розвиток вмінь і навичок спілкування німецькою мовою за запропонованою тематикою загальноосвітнього рівня.

Практичні:

- розвивати навички пізнавального читання тексту;
- вдосконалювати іншомовну лексичну компетентність з теми;
- вдосконалювати навички говоріння та письма;
практикувати вміння застосовувати вивчений лексичний матеріал у монологічному та діалогічному мовленні з теми;
- розвивати вміння стисло переказувати текст;
- розвивати вміння обмінюватися думками про країну, мова якої вивчається.

Освітні:

- збагатити знання студентів вмінням оперувати лексичними одиницями на задану тему;
- навчити студентів підходити до теми країна, мова якої вивчається з точки зору збагачення знань про країну.

Розвиваючі:

- розвивати інтелектуальні, пізнавальні та мовленнєві здібності студентів;
- розвивати увагу, мовленнєву здогадку, логічне мислення і слухову пам'ять;
- розвивати готовність студентів до участі у спілкуванні німецькою мовою з питань даної теми.

Виховні:

- виховувати почуття патріотизму, любові до рідної Батьківщини;
- виховувати повагу та допитливість до країни, мова якої вивчається;
- формувати освіченого, свідомого студента;

- виховувати культуру поведінки та спілкування, прийнятої в сучасному діловому світі.

Міжпредметні зв'язки: географія, культурологія, міжнародна економіка, українська мова, історія.

Хід заняття

1. Організаційний момент 2 хв.
 - а) повідомлення теми та мети заняття;
 - б) актуалізація теми
2. Актуалізація опорних знань, умінь і навичок 5 хв. а) мовленнєва зарядка
3. Презентації студентів з медіасупроводом 10 хв.
 - а) презентація на тему: "Deutschland. Geographische und politische Lage"
4. Аудіювання тексту: "Die Heimat" 15 хв. а) відповіді на запитання до тексту; б) твердження до тексту; в) контроль розуміння переглянутого та прослуханого
5. Робота над текстом "Die Bundesrepublik Deutschland" 15 хв.
 - а) виконання перед текстових завдань;
 - б) виконання після текстових вправ
6. Робота над удосконаленням навичок монологічного та діалогічного мовлення 10 хв. а) групова робота: обмін думками про організацію власного дозвілля
7. Систематизація граматичного матеріалу по темі «Часові форми дієслів активного стану. Наказовий спосіб дієслів» 10 хв.
 - а) виконання тестових завдань з граматики
8. Перегляд та обговорення пізнавального фільму про Німеччину "Reiseland Deutschland - Vielfalt im Herzen Europas" 8 хв.
9. Підведення підсумків заняття 5 хв.
 - а) оцінювання знань студентів;
 - б) пояснення домашнього завдання.

Методичне забезпечення

1. Онучак Л.В., Шапошник Г.Г. Програма навчальної дисципліни « Друга іноземна мова» (німецька) підготовки бакалавра галузь знань 0305 «Економіка і підприємництво» напрями підготовки: 6.030503 «Міжнародна економіка». Ірпінь, 2016 – 48 с.
2. Онучак Л.В., Шапошник Г. Г., Методичні вказівки до практичних занять з курсу "Друга іноземна мова " (німецька) для підготовки бакалаврів за напрямом "Економіка і підприємництво" . Ірпінь, 2015 – 47с.
3. Онучак Л.В., Шапошник Г. Г. Методичні вказівки для самостійної позааудиторної роботи з курсу "Друга іноземна мова" (німецька) для підготовки бакалаврів за напрямом "Економіка і підприємництво". Ірпінь, 2015 – 40с.
4. Шапошник Г. Г. Методичні вказівки до виконання індивідуальних завдань з дисципліни "Друга іноземна мова" (німецька) для підготовки бакалаврів за напрямом "Економіка і підприємництво". Ірпінь, 2015 – 80 с.

Оснащення

1. Комп'ютер.
2. Проектор, екран.
3. Мультимедійні презентації.
4. Відеозапис.

Список використаної літератури

1. Бориско Н.Ф. Deutsch ohne Probleme! Самоучитель немецкого языка (в двух томах). Т. 1. – Киев: «Логос», 2017. – 480 с.
2. Васильева М.М., Мирзабекова Н.М., Сидельникова Е.М. Немецкий язык для студентов-экономистов: Учебник. Издание 2-е, испр. и доп. – М.: Альфа-М; ИНФРА-М, 2016. – 352 с.

3. Хоменко Л. Deutsch für Studenten der wirtschaftlichen Universitäten. Niveaustufe A2, B1: Підручник німецької мови для студентів економічних університетів/факультетів. Рівень А2 В1. ПП «Нова книга». Вінниця, 2018. – 144 с.
4. Басова Н.В., Гайвоненко Т.Ф. Немецкий для экономистов. Ростов н/Д: Феникс, 2017. – 384 с.
5. Бориско Н. Навчально-методичний комплекс DU I [Текст] / Н. Бориско – Вінниця: “Нова Книга”, 2018. – 452 с.
6. Бориско Н.Ф. Україна: читаємо, говоримо, дискутуємо. – Київ. ТОВ ЛОГОС, 2018. – 256 с.
7. Бухаров В.М., Кеслер Т.П. Немецкий для начинающих. Самоучитель. М.: Ин. язык, 2019. – 512 с.
8. Ефросинина О.В. Эффективный курс немецкого языка: для студентов неязыковых вузов и факультетов гуманитарного профиля, учащихся колледжей и других учебных заведений различных специальностей [Текст] / О.В. Ефросинина – Ростов н/Д: Феникс; М: Глосса-Пресс, 2017. – 224 с.
9. Завьялова В., Ильина Л. Практический курс немецкого языка (для начинающих). Изд. шестое. М.: Лист Нью, 2014. – 880 с.
10. Збірник журналів „Euro”. Wirtschaft / Politik / Börse. Beierstraße 71–73. München. – 2019 - 2016.
11. Збірник журналів „PM”. Welt der Wissens. – 2016 – 2019.
12. Збірник текстів для читання. Федеральні землі Німеччини (Збірник ксерокопій).
13. Литвинов П. Как быстро выучить много немецких слов. Wie man schnell viele deutsche Wörter lernen kann. М., 2015. Айрис Пресс. – 255 с.
14. Марфинская М.И., Монехова Н.И. Грамматика немецкого языка. Учебное пособие. М.: Юристь, 2015. – 70 с.
15. Hilpert Silke, Orth-Chambah Jutta Tangram aktuell 2 A2 Übungsheft [Text] / Silke Hilpert, Jutta Orth-Chambah – Hueber Verlag, 2016. – 76 S.
16. Orth-Chambah Jutta Tangram aktuell 1 A1 Übungsheft [Text] / Jutta Orth-Chambah – Hueber Verlag, 2018. – 75 S.
18. Tagesschau de Wirtschaft [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.tagesschau.de/wirtschaft/>
19. Der Standard.at. Wirtschaft [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://derstandard.at/Wirtschaft>

Розгорнутий план-конспект відкритого заняття

1. Організаційний момент:

L: Guten Tag, unsere Gäste und meine liebe Studenten!

Wir haben heute eine deutsche offene Doppelstunde zum Thema „Die BRD. Das Land, welche Sprache lernen wir. Часові форми дієслів активного стану. Наказовий спосіб дієслів“.

Zusammen sprechen wir heute über:

Deutschland als das Land, welche Sprache lernen wir, über seine geographische Lage, alles über das Land, das uns interessiert, über das Studium in Deutschland.

Heute sehen wir solche Aufgaben durch:

- 1) über geographische Lage Deutschlands;
- 2) über staatlicher Aufbau der Bundesrepublik Deutschland;
- 3) über Geschichte der Vereinigung;
- 4) über die Ausbildung in Deutschland.

2. Актуалізація опорних знань, умінь і навичок:

L: Deutschland, wie bekannt, im Zentrum Europas liegt, und ist „ein demokratischer und sozialer Bundesstaat“. Das höchste gesetzgebende Organ der BRD ist der Bundestag. Und der Bundesrat ist die Vertretung der Länder. Der Bundespräsident (Joachim Gauck) ist Staatsoberhaupt der BRD, er schließt Verträge mit ausländischen Staaten ab, beglaubigt und empfängt die Botschafter.

Der Bundeskanzler (Angela Merkel) ist nur dem Bundestag verantwortlich. Und die Bundesregierung ist ein vollziehendes Organ. Sie besteht aus dem Bundeskanzler und den Bundesministern.

Wie heißt die Hauptstadt der BRD?

Was befindet sich in europäische Kultur Metropole?

Welche große Städte Deutschlands kennt ihr?

a) Мовленнєва зарядка.

Seht bitte auf den Schirm und lernt neue Wörter und Redewendungen auswendig:

kreisfreie Stadt in Hessen, die Messestadt, der wichtigste Seehafen der BRD, das Rathaus, die Hamburgische Staatsoper – die erste deutsche Oper, der weltbekannte Zwinger, die Gemäldegalerie, die Freie Hansestadt Bremen – ein großes Handels – und Industriezentrum.

3. Презентація студентів з медіасупроводом:

Jetzt sehen und hören wir die Vorstellung unseren Studenten über Deutschland.

4. Аудіювання тексту „Die Heimat“.

I. Hörverstehen. Wörter und Redewendungen zum Hörtext:

andere Bedeutung	- інші значення
meine Verwandten	- мої родичі
in der Nähe	- близько
streng	- суворий
sich fühlen	- почуватися
Ich mag sie	- я люблю їх
mal dies, mal das	- раз так, раз інакше
unterrichten	- викладати
an Papas selbstgemachten Tischen	- за сімейним столом

Die Heimat

Ihr ganzes Leben wohnt Semra in Hofolding bei München. Heimat hat für Semra eine ganz andere Bedeutung als für ihre deutschen Freunde, weil Semra Türkin ist. Ihre Eltern sind vor dreißig Jahren in die Bundesrepublik Deutschland gekommen. Semra und ihre drei jüngeren Geschwister sind in München geboren. «Istanbul ist meine Heimat, weil da alle meine Verwandten

in der Nähe sind. Familie ist in der Türkei viel wichtiger als in Deutschland. Meine Cousinen sind gleichzeitig Schwestern und Freundinnen für mich. Ich werde zwar streng erzogen, aber wenn unsere Familie in den Ferien in der Türkei ist, fühle ich mich dort viel freier», sagt Semra mit bayrischem Akzent. Wenn Semra in Istanbul ist, schreibt sie Briefe an ihre Freundinnen in Deutschland. «Bayern ist auch meine Heimat. Ich habe so viele Freunde. Ich mag sie. Und ich fühle mich wohl in unserem kleinen Ort.» In Istanbul vermisst sie Bayern, in Hofolding die Türkei. Heimat ist ein schweres Wort für Semra. Das sieht man auch in der Sprache. Mit dem Vater spricht sie Türkisch, mit der Mutter mal dies, mal das, mit den Geschwistern nur Deutsch. Später möchte sie in der Türkei leben, als Lehrerin türkische Kinder in Deutsch unterrichten. Und weil die Familie für Semra so wichtig ist, kann sie die Heimat so eindeutig beschreiben: «Heimat, das ist, wenn wir abends alle Tee trinken, an Papas selbstgemachten Tischen».

Aufgabe 1. Hörverstehen

Hören Sie bitte den Text „Heimat“ und entscheiden Sie, ob die folgenden Aussagen richtig (R) oder falsch (F) sind.

1. Ihr ganzes Leben wohnt Semra in Dresden.
 2. Semra ist Türkin.
 3. Semra und ihre drei Geschwister sind in München geboren.
 4. Heimat hat für Semra eine ganz andere Bedeutung als für ihre deutschen Freunde.
 5. Semra wird nicht so streng erzogen.
 6. Semra schreibt Briefe an ihren Vater in Deutschland.
 7. In Deutschland hat Semra viele Freunde.
 8. In Istanbul vermisst sie die Türkei, in Hofolding Bayern.
 9. Heimat ist ein leichtes Wort für Semra.
 10. Später möchte sie in der Türkei leben, als Lehrerin türkische Kinder in Deutsch unterrichten.
- Aufgabe 2. Lesen Sie aufmerksam die Fragen zum beantworten sie.

1. Warum hat Heimat für eine ganz andere Bedeutung als für ihre deutschen Freunde ?

- a) weil sie in der Türkei geboren
- b) weil sie Türkin ist
- c) weil sie drei jüngere Geschwister hat
- d) weil ihre Eltern die Bundesrepublik verlassen wollen

2. Wie wird Semra erzogen?

- a) unter guten Bedingungen
- b) unter schlechten Bedingungen
- c) streng
- d) nicht so streng

3. An wen schreibt sie Briefe, wenn sie in Istanbul ist?

- a) an ihren deutschen Freund
- b) an ihre Freundinnen in Deutschland
- c) an ihren türkischen Freund
- d) an ihren Vater in Deutschland

4. Wo möchte Semra später leben? Und als was?

- a) in die Türkei, als Lehrerin
- b) in der Türkei als Lehrerin
- c) in Bayern, als Lehrerin
- d) in der Bundesrepublik, als Dolmetscherin

5. Heimat ist ein schweres Wort für Semra. Das sieht man auch in der Sprache. Wie spricht Semra?

- a) mit dem Vater Deutsch
- b) mit Geschwistern nur Deutsch
- c) mit der Mutter Türkisch
- d) mit den Freundinnen mal dies, mal das

- 1) Німеччина –
- 2) Держава –
- 3) Межувати (граничити) –
- 4) Омивати –
- 5) Корисні копалини –
- 6) Gewinnen –
- 7) Der Berg –
- 8) Der Fluß –
- 9) Einnehmen –
- 10) Das Bundesland –

5. Робота над текстом

Sehen wir jetzt den Text „Die BRD“ durch:

Wörter zum Text

Die Bundesrepublik Deutschland – Федеративна Республіка Німеччини
Die Fläche – площа
Die Bevölkerungszahl – кількість населення
Die Nordsee – Північне море
Die Ostsee – Балтійське море
Umspülen – омиватись
Die Grenze – кордон
Grenzen an (Akk.) – межувати з...
Der See – озеро
Die Bodenschätze – корисні копалини
Der Fluß – річка
Der Berg – гора
Die Steinkohle – кам'яне вугілля
Die Braunkohle – буре вугілля
Das Erz – руда
Das Erdöl – нафта
Das Erdgas – газ
Gewinnen – добувати (корисні копалини)
Das Grundgesetz – Конституція
Der Bundesstaat – федеративна держава
Der Zweig – галузь
Einnehmen – займати
Die Wirtschaft – економіка
Die Beziehungen – відносини

Die BRD

Die Bundesrepublik Deutschland liegt in Mitteleuropa. Ihre Fläche beträgt etwa 356.000 Quadratkilometer und die Bevölkerungszahl rund 80 MI Einwohner. Sie grenzt an Dänemark, Polen, Österreich, Frankreich, Luxemburg, Belgien, die Tschechische Republik, die Schweiz und die Niederlande. Die Hauptstadt der BRD ist Berlin.

Im Norden wird die BRD von der Nordsee und der Ostsee umspült. Im Süden bilden die Alpen die natürliche Grenze. Das Klima der BRD ist gemäßigt . Von Süden zum Norden fließt der Rhein, der längste Fluß des Landes . Der größte See der BRD ist der Bodensee , und der höchste Berg ist die Zugspitze beide liegen in den Alpen.

Die Bundesrepublik Deutschland ist nach dem Grundgesetz ein Bundesstaat. Sie besteht aus 16 Bundesländern: Bayern , Bremen , Hamburg, Hessen , Niedersachsen , Nordrhein-Westfalen , Rheinland-Pfalz, Schleswig-Holstein, Saarland, Baden-Württemberg, Mecklenburg-Vorpommern, Sachsen- Anhalt, Brandenburg, Thüringen , Sachsen, Berlin.

Der Staats form nach ist die BRD eine bürgerliche parlamentarische Republik. Ihr Parlament heißt Bundestag. Die Bundesrepublik Deutschland ist ein hochentwickeltes Industrieland mit intensiver Landwirtschaft . Im Umfang der Industrieproduktion steht sie hinter den USA und Japan an 3. Stelle.

Die bedeutendsten Bodenschätze der BRD sind Stein – und Braukohle .Kali und Steinsalze. Hier werden auch Erze, Erdöl und Erdgas gewonnen. Der Maschinenbau ist der wichtigste Zweig der deutschen Industrie. Ihm gehört 1/3 der ganzen Industrieerzeugnisse . In der Produktion von Werkzeugmaschinen sowie von Automobilen und Schiffen nimmt die BRD einen der führenden Plätze in der Welt ein. Hochentwickelt sind auch Elektroindustrie, chemische Industrie , Nahrungsmittelindustrie , Textindustrie , Feinmechanik und Optik.

Die Wirtschaft der BRD ist stark export. Es entwickeln sich die freundschaftlichen Beziehungen zwischen der Bundesrepublik Deutschland und der Ukraine.

I. Beantworten Sie die Fragen zum Text

1. Wo liegt die BRD?
2. An welchen Ländern grenzt die BRD?
3. Wie groß ist das Territorium Deutschlands?
4. Wie viele Millionen beträgt die Bevölkerung der BRD?
5. Wie heißt die Hauptstadt der BRD?

II 1. Nennen Sie die bedeutendste Bodenschätze der BRD

1. Zeigen Sie an der Landkarte alle Bundesländer der BRD
2. Erzählen Sie über die Industriezweige der BRD
3. Sprechen Sie zum Thema “ Was kenne ich über Deutschland und möchte erzählen?“

III. Stimmt das oder nicht?

1. Deutschland ist ein Staat im Zentrum Europas.
2. Die Fläche Deutschlands beträgt 360 00 km.
3. Es ist das bevölkerungsreichste Land Europas.
4. Die Hauptstadt Deutschlands ist Bonn.
5. Die Bundesrepublik grenzt an 9 Staaten.
6. Zwei Meere bilden die natürliche Grenze Deutschlands.
7. Der längste Fluß in Deutschland ist die Elbe.
8. Die Berliner Mauer trennte Ostdeutschland von Westdeutschland bis Ende 1989.
9. Der Tag der deutschen Einheit ist der 3. Oktober.
10. Deutschland ist ein moderner, hochentwickelter Staat.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ja										
Nein										

V- 1

1. Записати правильну часову форму дієслова в реченні.
1. Du mit dem Bus in die Akademie. (Präsens – fahren)
a)fährt b)fahren c)fährst d)fahrt
 2. Er ... ins Büro zu Fuss. (Imperfekt – gehen)
a) gehen b)ging c)gingt d)geht
 3. Mein Bruder ... seinen Freund dort .(Futurum- sehen)
a)wird... sehen b)sieht c)werden... sehen d)haben...gesehen
 4. Die Studenten ... diesen Artikel. (Plusquamperfekt- lesen)

- a) sind ... gelesen b) lesen c) haben... gelesen d) hatten... gelesen
 5. Ich ... nach Hause. (Perfekt – gehen)
 a) ist ...gegangen b) bin ...gegangen c) habe ...gegangen d) gehen
 2. Запишіть дієслова у чотирьох формах Imperativ.
 a) Lesen b) lernen
 3. Запишіть речення німецькою мовою.
 1) Діти, напишіть цю вправу!
 2) Олег і Ганна , послушайте ту історію!

V-2

1. Записати правильну часову форму дієслова в реченні.
 1. Meine Freundin ... an der Universität in Leipzig (Futurum – studieren)
 a) werden ... studieren b) ist ... studiert c) studierte d) wird ... studieren
 2. Wir ... in die Ausstellung (Imperfekt - gehen)
 a) gehen b) gingen c) sind gegangen d) gingt
 3. Die Vorlesungen ... Dozent Petrenko. (Präsens - halten)
 a) halten b) halt c) hält d) hältst
 4. Meine Eltern ... eine neue Wohnung. (Plusquamperfekt - bekommen)
 a) hatten bekommen b) sind bekommen c) werden bekommen d) bekommen
 5. Die Gäste ... zu meinem Geburtstag. (Perfekt - kommen)
 a) bin gekommen b) seid gekommen c) sind gekommen d) werden kommen
 2. Запишіть дієслова у чотирьох формах Imperativ.
 a) sagen b) geben
 3. Запишіть речення німецькою мовою.
 1) Студенти, візьміть ці книги!
 2) Ольга, прочитай той текст!

Перегляд та обговорення пізнавального фільму про Німеччину „Reiseland Deutschland - Vielfalt im Herzen Europas“ .

4. Відповісти на запитання:
 1) Was können Sie über Deutschland erzählen?
 2) Nennen Sie neue gesehene Sehenswürdigkeiten in der BRD.

Підведення підсумків заняття

L: Unsere Doppelstunde ist zu Ende. Studenten, vielleicht habt ihr Fragen? Ja, oder nein? Wenn ihr keine Frage habt, dann danke ich für ihre Arbeit im Unterricht für unsere Zusammenarbeit. Alles Gute.

5. Hausaufgabe: 1. Підготувати розповідь про країну, мова якої вивчається. 2. Розгадати кросворд.

5. ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНИХ ПИТАНЬ

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1

Тема 1. Вступний корективний курс. Особистісна інформація.

Я, моя сім'я та друзі. Родинні зв'язки. Опис зовнішності та характеру людини.

Робота та професії. Розпорядок дня.

Тема 2. Свята та традиції (в Україні та німецькомовних країнах). Дозвілля та інтереси молоді (в Україні та німецькомовних країнах).

Види житла(в Україні та німецькомовних країнах). Опис інтер'єру будинків. Облаштування та прибирання квартири.

Змістовий модуль 2

Тема 3 Пори року та погода. Клімат України. Прогноз погоди.

Навколишнє середовище та його захист.

Тема4. Переваги та недоліки життя у місті та в селі. Моє рідне місто(село).

Міський транспорт. Екскурсія містом. Правила дорожнього руху. Пересування по місту та роз'яснення маршрутів

МОДУЛЬ 2

Змістовий модуль 3

Тема 5. Продукти харчування. Що ми їмо. Приготування їжі. Культура харчування та здорове харчування.

Тема 6. Українська кухня. Кухні світу. Місця громадського харчування. В ресторані

Змістовий модуль 4

Тема7. Види магазинів. Ціни та гроші у продовольчому магазині

Тема 8 Покупка одягу та взуття. Що ми носимо. Непродовольчі товари. Вибір подарунку.

МОДУЛЬ 3

Змістовий модуль 5

Тема 9 Найкращий відпочинок- подорож. Подорож до Німеччини. Географічне положення ФРН. Берлін- столиця Німеччини. Архітектура міста..

Тема10. Україна на географічній карті. Київ- столиця України. Найвидатніші пам'ятки культури

Змістовий модуль 6

Тема11. Мистецтво. Театр. Кіно. Відвідування музею. Живопис. Скульптура. Мій улюблений художній твір.

Тема 12. Музика. Класична та сучасна музика в житті молодого людини.

МОДУЛЬ 4

Змістовий модуль 7

Тема 13. Спорт. Види спорту. Заняття спортом та здоровий спосіб життя.

Тема 14. В лікарні. Візит до лікаря.

Змістовий модуль 8

Тема15. Книги. В книгарні. Значення читання книг для молоді

Тема16. Видатні німецькомовні письменники сучасності. Видатні перекладачі німецькомовні прози та поезії

МОДУЛЬ 5

Змістовий модуль 9

Тема17. Освіта. Вища освіта в Україні та ФРН

Тема18. Мій університет.

Змістовий модуль 10

Тема19. Митні та прикордонні формальності. Обмін грошей

Тема20 . Німецькомовні країни: Австрія, Швейцарія, Ліхтенштейн.

6. ТЕМАТИКА ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ КУРСУ

1. Мовленнєвий етикет спілкування (функції): звертання, знайомство, привітання та прощання, прохання та пропозиції, вираження вдячності, вибачення.
2. Усний та писемний опис життєвого досвіду, досвіду навчання, роботи, виробничої діяльності тощо.
3. Заповнення бланків з відомостями про себе та організацію (реєстрація в готелі, гуртожитку, персональні картки, заяви про участь у навчальному курсі за кордоном і/або участь у конференції тощо)
4. Обговорення повсякденної діяльності, особистісних інтересів, новин, вилучених із різних засобів масової інформації (преси, радіо, телебачення, інтернет тощо). Обмін інформацією.
5. Дискусії на теми навчання і дозвілля.
6. Телефонні розмови. Відповідь на телефонні дзвінки.
7. Складання нотаток, пам'яток.
8. Написання електронних повідомлень, листів приватного характеру.
9. Дотримання інструкцій та попереджень. Усвідомлення правил розпорядку організації, правил техніки безпеки тощо.
10. Особливості різних жанрів та типів професійної друкованої літератури та літератури на електронних носіях.
11. Стратегії пошуку та підбору професійної інформації.
12. Переглядове читання професійно-значущих текстів на друкованих та електронних носіях.
13. Ознайомче читання професійної літератури. Пошукове читання. Критичне читання.
14. Знаходження спеціальної інформації в різних джерелах. Передача та обмін інформацією.
15. Професійні усні доповіді (монологи з широкого кола тем, пов'язаних з навчанням) на основі прочитаної професійної літератури.
16. Структура доповіді, огляду прочитаного.
17. Участь у дискусії: Культура ведення дискусії, дискурс.
18. Засоби зв'язку для поєднання висловлювань у чіткий, логічно об'єднаний дискурс.
19. Засоби наведення аргументів.
20. Участь у професійних нарадах, зборах та семінарах, диспутах, засіданнях круглого столу.
21. Планування презентації. Структура та основні складові презентації. Лінгвістичні особливості презентації. Дискусія як елемент презентації.
22. Підготовка текстів презентацій та доповідей. Технічні засоби та наочність. Інтерпретація візуальних засобів презентації. Участь у конференції.
23. Іншомовне реферування та анотування професійної літератури.
24. Складання ділової документації (звітів тощо)
25. Ділове листування. Написання електронних листів.
26. Складання резюме (CV) та супроводжувального листа.
27. Основи медіації.
28. Особливості перекладу граматичних структур.
29. Термінологія за фахом.
30. Діловий етикет. Ділові взаємовідносини. Етика ділового спілкування. Діловий протокол.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

7.1. Основна

1. Бориско Н.Ф. Навчальний посібник з німецької мови. Київ. Знання, 2019. – 98 с.
2. Бориско Н.Ф. Україна: читаємо, говоримо, дискутуємо. – Київ. ТОВ ЛОГОС, 2020. – 256 с.
3. Кудіна О.Ф. Німецька мова для початківців. Навчальний посібник для вчз [Текст] / О.Ф. Кудіна – Вінниця: «Нова книга», 2019. - 520 с.
4. Кудіна О.Ф. Країни, де говорять німецькою: Навчальний посібник. – Вінниця: Нова книга, 2020.-139 с.
5. Радзевановська О.А. Навчально – методичні матеріали для розвитку навичок аудіювання. Збірник текстів для аудіювання. – Ірпінь, 2021.-52 с.
6. Optimal A1 : Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache / [Müller M.et al.]. – München : Klett-Langenscheidt, 2019. – 112 s.
7. Optimal A1 : Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache / [Müller M.et al.]. – Berlin : Langenscheidt, 2018. – 128 s.

7.2. Допоміжна

1. Бориско Н.Ф. Deutsch ohne Probleme! Самовчитель німецької мови (у двох томах). Т. 2. – Київ: «Логос», 2019. – 512 с.
2. Buscha A. A-Grammatik. Sprachniveau A1-A2 / Anne Buscha, Szilvia Szita. – Leipzig : Schubert-Verlag, 2018. - 187 s.
3. Драб Н.Л. Практична граматики німецької мови. Навчальний посібник [Текст] / Н.Л. Драб – Вінниця: «Нова книга», 2020. - 280 с.
4. Євгененко Д. А. та ін. Лінгвокраїнознавство німецькомовних країн. Навчальний посібник для вчз [Текст] / Д.А. Євгененко та ін. – Вінниця: «Нова книга», 2018. - 416 с.
5. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, навчання, оцінювання / Наук. Ред. укр. видання д.пед.н., С. Ю. Ніколаєва. – Київ : Ленвіт, 2022. - 273 с.
6. Збірник вправ до аудіотекстів з німецької мови як другої іноземної для студентів 4 курсу / Уклад.: Сухомлин В.В., Харченко К.Д., Примак О.М. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2021. - 64 с.
7. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів / [Вакуленко О. Л. та інш.]. – Рівне : НУВГП, 2018. - 46 с.
8. Методологічні засади перекладацького аналізу тексту (Methodologische Ansätze der übersetzungsrelevanten Textanalyse): Навч. посібник / С.В. Синегуб – К.: Вид. центр КНЛУ, 2018. - 149 с.
9. Müller M. Optimal A1 : Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache. Intensivtrainer / Martin Müller, Lukaws Wertenschlag. - Berlin : Langenscheidt, 2019. - 83 s.
10. Німецько-український фаховий словник / Уклад.: Лоць О.К., Мироненко Т.С. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2018. - 78 с.
11. Ніколаєва С.Ю. Тести з німецької мови. – „Ленвіт” 2019. -336 с.
12. Свиридюк В.П. Вчимося читати німецькою мовою: Навч. посібник з німецької мови для студентів 1 курсу [Текст] / В.П. Свиридюк – К.: Ленвіт, 2020. - 124 с
13. Усний двосторонній переклад. Навчальний посібник для студентів IV курсу факультету перекладачів / Т.С. Мироненко. – К.: Видавничий центр КНЛУ, 2021. - 140 с
14. Фонетика – це чудово. “Phonetik cool!” / Вступний фонетичний курс для студентів-германістів (німецька мова): Навчальний посібник / Гутник В.М. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2018. - 404с.
15. Хоменко Людмила Deutsch für Studenten der wirtschaftlichen Universitäten. Niveaustufe, B2: Підручник німецької мови для студентів економічних університетів/факультетів. Рівень B2. ПП «Нова книга» м. Вінниця, 2019. - 144 с.

7.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Deutsche Welle [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dw.com/en/learn-german/level-a1/s-13227>. – Назва з екрана.
2. Deutsche Welle. Radio- und Fernsehsender [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.DW.de/>. – DW.
3. Deutsche Zeitungen [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <http://www.zeit.de/deutschezeitungen/index>
4. Dudenonline-Wörterbuch. – Режим доступу : <http://www.duden.de/woerterbuch>. – Заголовок з екрана.
5. Der Spiegel. Deutsches Nachrichtenmagazin [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.spiegel.de/>. – SPIEGEL ONLINE..
6. Forum Deutsch als Fremdsprache [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
7. FAZ Aktuelle Nachrichten Online [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.faz.net/>. – Frankfurter Allgemeine Zeitung für Deutschland.
8. FOCUS Magazin [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.focus.de/>. – Focus Online.
<http://www.deutsch-als-fremdsprache.de/>. – Назва з екрана.
9. Goethe-Institut [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.goethe.de/ins/ua/uk/index.html>. – Назва з екрана.
10. Наукова бібліотека НУВГП (інформаційні ресурси у цифровому депозитарії) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lib.nuwm.edu.ua/>. – Назва з екрана.
11. Рівненська обласна наукова бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://litopys.com.ua/places/b-bl-oteki/r-ynenska-oblasna-ua-versalna-naukova-biblioteka>. – Назва з екрана.
12. Zeit online [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <http://www.zeit.de/wissenschaft/recht/index>

7.4. Міжнародні видання

1. Arndt Hans-Wolfgang Europarecht / Hans-Wolfgang Arndt. - 6., neubearb. Aufl.. - Heidelberg : C. F. Muller, 2021. – XVII, 385 s.
2. Borchardt Klaus- Die rechtlichen Grundlagen der Europäischen Union : Eine systematische Darstellung für Studium und Praxis / Klaus-Dieter Borchardt. - 2. völlig neu bearb. und erweiterte Aufl.. - Heidelberg : Muller, 2020. - XXXII, 456 s.
3. Dallapiazza Rosa-Maria, Schönherr Eduard von Jan Til. Tangram aktuell 2. Kursbuch + Arbeitsbuch. Lektion 1-4 [Text] / Rosa-Maria Dallapiazza, Eduard von Jan Til Schönherr – Max Hueber Verlag, 2018. – 152 s.
4. Doerfert Carsten Europarecht : die Grundlagen der Europäischen Union mit ihren politischen und wirtschaftlichen Bezügen / von Carsten Doerfert. - Neuwied (u.a.) : Luchterhand, 2018. - XVI, 171 s.
5. Doris Heinze Rechtskunde von unter Mitarb. der 1. Aufl.. - Berlin : Cornelsen, 2020. - 278 s.
6. Duden Recht von A bis Z: Fachlexikon für Studium, Ausbildung und Beruf. - Mannheim u.a. : Dudenverl., 2019. - 544 s.
7. Das politische System der Bundesrepublik Deutschland Das politische System der Bundesrepublik Deutschland - neu : Nationale Politik in sich weitenden Räumen / bearb. von Peter Brugel... - 3. Aufl.. - Bamberg : Buchner, 2019. - 256 s.
8. Die politischen Systeme Westeuropas Die politischen Systeme Westeuropas / Wolfgang Ismayr (Hrsg.). - 3., aktualisierte und überarb. Aufl.. - Leverkusen : Leske + Budrich, 2021. - 842 s.
9. Geiler Rainer Die Sozialstruktur Deutschlands : die gesellschaftliche Entwicklung vor und nach der Vereinigung / Rainer Geiler. - 3., grundlegend überarb. Aufl.. - Opladen : Westdt. Verl., 2020. - 512 s.
10. Geschichte der deutschen Wirtschaft im 20. Jahrhundert Geschichte / hrsg. von Reinhard Spree in Verbindung mit.... - Orig.-Ausg.. - München : Beck, 2019. - 232 s.
11. Europa-Recht: Verträge zur Gründung der Europäischen Gemeinschaften; Textausgabe / mit einer Einf. von Claus Dieter Classen und mit ausführlichem Sachverz.. - Sonderausg., 22., neubearb. Aufl., Stand 1.7.2007. - München : Dt. Taschenbuch-Verl., 2018. - 630 s.
12. Langenscheidt Basiswissen Recht: Lexikon der wichtigsten Fachbegriffe / in Kooperation mit der Bundesrechtsanwaltskammer. - Gemeinschaftsausg.. - Berlin; München ; Wien ; Zürich ; New York : Langenscheidt, 2021. - 64 s.
13. Lange Knut Werner Europäisches und deutsches Kartellrecht / Knut Werner Lange. - Frankfurt am Main : Verl. Recht und Wirtschaft, 2020. - 185 s.
14. Evans Sandra, Pude Angela, Specht Franz Menschen Kursbuch A1 [Text] / Sandra Evans, Angela Pude, Franz Specht - Hueber Verlag, 2019. – 192 s.
15. Glas-Peters Sabine, Pude Angela, Reimann Monika Menschen Arbeitsbuch A1 [Text] / Sabine Glas-Peters, Angela Pude, Monika Reimann - Hueber Verlag, 2018. – 214 s.
16. Müller M., Rusch P., Scherling T. Optimal A2 Lehrbuch [Text] / M. Müller, P. Rusch, T. Scherling - Langenscheidt KG, 2019. – 112 s.
17. Müller M., Rusch P., Scherling T. Optimal A2 Arbeitsbuch [Text] / M. Müller, P. Rusch, T. Scherling - Langenscheidt KG, 2020. – 144 s.
18. Niebish Daniela, Penning-Hiemstra Sylvette, Specht Franz Schritte international 2. Kursbuch + Arbeitsbuch [Text] / Daniela Niebish, Sylvette Penning-Hiemstra, Franz Specht – Hueber Verlag, 2021. – 184 s.